

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ČASOPIS PŘÍBRAMSKÝ ATOM A JEHO ROZBOR, ANEB ČTVRTSTOLETÍ
DOBÝVÁNÍ URANU V REGIONU PŘÍBRAM VE SVĚTLE NOVINOVÝCH
ČLÁNKŮ A VÝPOVĚDÍ PAMĚTNÍKŮ

Vedoucí práce: PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

Autor práce: Martin Šíba
Studijní obor: Historie-Archeologie
Ročník: 3

2017

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1948 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 20. července 2017

.....
Martin Šíba

PODĚKOVÁNÍ

Tato práce by nemohla vzniknout bez pomoci mého vedoucího PhDr. et PaedDr. Jiřího Dvořáka Ph.D., děkuji za jeho rady, trpělivost a připomínky. Poděkování patří také mému konzultantovi, doc. PhDr. Josefu Grulichovi, Ph.D., za jeho přínosné připomínky a konstruktivní kritiku. Dále děkuji zaměstnancům Hornického muzea Příbram, zvláště průvodcům, kteří mi poskytli mnoho potřebných informací. Také musím poděkovat pamětníkům za poskytnutí rozhovorů, jmenovitě: Ondřej Popálený, Emil Štrup a Jan Falát. V neposlední řadě děkuji za neutuchající podporu své rodině a partnerce Markétě.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se věnuje rozboru časopisu Příbramský Atom, který vycházel ve druhé polovině 20. století jako zpravodaj Uranových dolů Příbram. Neodmyslitelnou součástí práce je také zhodnocení dosavadního stavu bádání. Dále seznámení čtenářů s historií města Příbram a historií důlní těžby, a to zejména těžby uranu. Hlavním bodem této práce je kritický rozbor časopisu Atom, který byl po dlouhou dobu zpravodajem Uranových dolů. Nakonec se, s pomocí výpovědí pamětníků formou oral history, pokusím rekonstruovat běžný provoz uranových dolů. Souběžně a adekvátně porovnáám vybrané články časopisu s výpovědí pamětníků a kriticky je zhodnotím.

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the analysis of Atom magazine, which was published in the second half of the 20th century as a reporter of Uranium mines Příbram. An inherent part of the work is also an evaluation of the current state of research. Furthermore, the readers are introduced to the history of the city of Příbram and to the history of mining, especially the mining of uranium. The main point of this work is a critical analysis of the Atom magazine, which has been for a long time Uran's Mines reporter. Finally, with the help of testimonial testimonies by using Oral history method, I will try to reconstruct the normal operation of uranium mines. Concurrently and adequately, I compare the selected journal articles with testimony and critically evaluate them.

OBSAH

I. Úvod.....	7
I. 1. Představení tématu, stav dosavadního výzkumu a literatury	7
I. 2. Metody a metodologie	9
II. Historie města Příbram a důlní činnosti	11
II. 1. Vznik a vývoj Uranových dolů Příbram.....	16
III. Zpravodaj Uranových dolů Příbram	20
III. 1. Předchůdce časopisu Atom.....	20
III. 2. Časopis Příbramský Atom.....	22
IV. Rozbor časopisu Atom.....	24
IV. 1. Rubriky.....	26
IV. 2. Témata.....	33
IV. 3. Šedesátá léta.....	41
IV. 4. Sedmdesátá léta.....	41
IV. 5. Osmdesátá léta.....	42
IV. 6. Devadesátá léta.....	42
V. Výpovědi pamětníků.....	44
VI. Závěr.....	50
VII. Seznam zkratek.....	53
VIII. Seznam použitých pramenů a literatury.....	54
IX. Přílohy	57

I. ÚVOD

I. 1. Představení tématu, stav dosavadního výzkumu a literatury

Cílem této práce je přispět k poznání hornické činnosti v příbramském regionu ve druhé polovině 20. století. Nedílnou součástí mé bakalářské práce je stručná historie města Příbram a blízkého okolí s hlavním zaměřením na montánní dějiny. Předmětem zájmu práce je především uranová těžba, neboť problematika, kterou se zabývá, je s ní přímo spjata. Třetí kapitola obsahuje představení hlavního pramene – časopisu Příbramský *Atom*. Tento týdeník byl předním zpravodajem Uranových dolů Příbram téměř po celou dobu jejich existence. Ve čtvrté kapitole přímo pracuji s časopisem, kdy rozebírám jeho tematický obsah. Kapitola představuje hlavní a zásadní část práce. Již podle názvu je patrné, že součástí této práce není pouze rozbor časopisu, ale také rozhovory s pamětníky. Cílem práce je provést rozbor časopisu *Atom* a porovnat některé jeho články s výpovědí pamětníků.

Výzkum hospodářských dějin patří v českém prostředí k tradičním tématům. Proto je tedy na místě, se alespoň ve stručnosti zmínit o vývoji hospodářských dějin ve sledovaném období, neboť studium vývoje hospodářského slouží k interpretaci vývoje společenského. Hospodářské dějiny jsou historickou vědní disciplínou, zabývající se hospodářským vývojem společnosti, a to jak v měřítku makroekonomickém, tak mikroekonomickém. Jedním z podoborů hospodářských dějin jsou také dějiny montánní, které jsou hlavním předmětem výzkumu této bakalářské práce.¹ Ekonomika ve sledovaném období fungovala poněkud jinak než v dnešní době, proto je na místě se ve stručnosti zmínit o tom, jak tehdy vypadalo hospodářství v ČSSR. Hlavním rozdílem, oproti současné ekonomice, bylo vytváření pětiletých plánů tzv. Pětiletěk, podle kterých se určovalo hospodářství celé ČSSR. Pětileté plány v současnosti stále využívají Čína, Vietnam, Indie a Pákistán. Pětiletky stanovovaly, jaké zboží se bude vyrábět, kolik se ho bude vyrábět a také rozhodovaly o počtu pracovníků a výši jejich mezd. V období socialismu se uskutečnilo celkem 8 pětiletěk. Díky časopisu *Atom* se podařilo zjistit, že 8. pětiletka, která probíhala v letech 1986 - 1990 měla dokonce své vlastní logo.² Hlavní důraz byl kladen na těžký průmysl, zemědělství a samozřejmě na hornictví, hlavně na uranovou těžbu, jelikož se jednalo o strategickou surovinu. První Pětiletka

¹ Srov. Milan MYŠKA, *Problémy a metody hospodářských dějin. Metodické problémy studia sekundárního sektoru*, Ostrava 2010.

² Obr. č. 1, s. 57.

byla zaměřena na přeměnu ekonomiky tržní na centrálně řízenou a je to období kolektivizace a vzniku prvních družstev a budování těžkého průmyslu. Do tohoto období spadá i velký rozvoj Uranových dolů.³

Dějiny hornictví jsou velmi populárním tématem, vznikla k němu již velká řada monografií a článků. Existují sborníky, které se specializují na dějiny hornictví a také byla pořádána četná odborná symposia. Písemné výstupy symposií se věnují různým tématům montánní činnosti a mezi ně patří i historie hornické činnosti. Velmi důležitá je konference Stříbrná Jihlava a její stejnojmenný písemný výstup. Donedávna se uskutečňovalo symposium Hornická Příbram ve vědě a technice, které bylo přerušeno v roce 2014. Dnes se na jeho tradici snaží navázat Hornické symposium, které se poprvé uskutečnilo v roce 2016. Montánními dějinami se zabývala již řada autorů, níže uvádím ty, jejichž publikace měly zásadní vliv na zpracování této bakalářské práce. Významným badatelem v tomto oboru byl Jan Kořan (1905 - 1986), přední historik české montanistiky, jehož přínos spočívá především v periodizačním rozdělení českého hornictví.⁴ Na něj navazoval Jiří Majer (1922 - 2008), jehož práce jsou přehledným zdrojem informací z oblasti rudného hornictví.⁵ Ladislav Jangl (*1926), český báňský historik, se zabývá především horním právem a hornickou metrologií.⁶ Jelikož hornictví je úzce spjato s geologií, je jistě vhodné uvést i geologa Václava Cílka (*1955). Hlavní oblastí jeho zájmu jsou podzemní objekty ve středních Čechách, dále také region Brd a Podbrdsko, do kterého spadá i Příbram.⁷ Zásadní publikace pro historii města Příbram⁸ jsou publikace Josefa Velfla (*1956),⁹ který se zabývá nejen historií samotného Příbramského regionu, ale také báňskou činností. Autorka Věra Smolová (*1966), také přispěla k bádání o historii města Příbram novou publikací z roku 2017.¹⁰ Samostatné monografie se již také dostalo historii příbramské nemocnice a zdravotnictví v regionu Příbram obecně, touto problematikou se zabývá Josef Fryš (*1944).¹¹

³ Václav PRŮCHA a kol., *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918 – 1992*, Brno 2009, s. 249 -251.

⁴ Jan KOŘAN, *Přehledné dějiny československého hornictví I.*, Praha 1955.

⁵ Jiří MAJER, *Rudné hornictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Obrazy z dějin těžby a zpracování*, Praha 2004.

⁶ Ladislav JANGL, *Hornické a hutnické míry a váhy*, Studie z dějin hornictví 32, 2003, s. 35; TÝŽ, *České hornické právo a báňská historie. Metodika báňsko-historického výzkumu*, Praha 2009.

⁷ Václav CÍLEK, *Střední Brdy – hory uprostřed Čech*, Praha 2005.

⁸ Josef VELFL, *Příbram v průběhu staletí*, Příbram 1998.

⁹ Josef VELFL, *Památky Příbrami v obrazech*, Příbram 2008.

¹⁰ Věra SMOLOVÁ a kol., *Příbram*, Praha 2017.

¹¹ Josef FRYŠ, *135 let příbramské nemocnice: historie příbramského zdravotnictví*, Příbram 2016.

Dále je potřeba poukázat na literaturu, bez které by nebylo možné adekvátně rozebrat primární pramen. Časopis *Atom*, jak už název napovídá, je pramenem publicistickým, jeho úkolem bylo čtenáře informovat, zpravit a také nějakým způsobem ovlivnit jeho názor. Tisk jako pramen lze rozdělit tematicky a periodicky, časopis *Atom* nebyl monotematické periodikum, jelikož postihovalo a čtenáři předávalo informace z různých oblastí, obsahoval informace hospodářského, kulturního i politického charakteru.¹² Mezi nejdůležitější badatele, zabývající se problematikou novin, časopisů a obecně médií, patří Barbara Köpplová (*1943), se svojí publikací, která mapuje dějiny médií v Čechách.¹³ Mezi další odborníky v tomto oboru patří například Jakub Končelík (*1975), spolu s dalšími badateli, Pavlem Večeřou (*1969), Petrem Orságem (*1970) sepsali publikaci, která byla velmi nápomocná v náhledu do problematiky médií.¹⁴ Velmi důležitou institucí, pro zkoumání období druhé poloviny 20. století je Ústav pro soudobé dějiny, zvláště Oddělení reálného socialismu, kde je velmi úspěšně využívána metoda oral history.

I. 2. Metody a metodologie

Mezi použité metody v této práci patří především historicko-kritická metoda, tedy kompletní rozbor a kritika časopisu *Atom*, komparace jednotlivých témat i období. Dohledat kompletní časopis je v současné době velice obtížné. Příbramský *Atom* je z větší části uložen v Národní knihovně v Praze.¹⁵ Další ročníky se nacházejí ve vědeckých knihovnách v Kladně, Ostravě a Olomouci. Provádím jak vnější kritiku pramene, kdy zkoumám jeho vzhled a grafickou podobu, tak i kritiku vnitřní. Je zkoumán zejména obsah pramene a jeho následná interpretace. Přínosem bakalářské práce jsou rozhovory se třemi respondenty. Využil jsem knihu Miroslava Vaňka a Pavla Mückeho *Třetí strana trojúhelníku*,¹⁶ která mi poskytla potřebný teoretický pohled na tuto ústy vydanou historii na základě orálního sdělení. Důležité je, že paměť narátorů a shromáždění vzpomínek účastníků historické doby zachycuje svědectví lidí, kteří mnohé prožili. Doplnuje obraz dějin jako živé pouto s minulostí a také reflektuje

¹² Václav BŮŽEK a kol., *Úvod do studia historie*, České Budějovice 1994.

¹³ Barbara KÖPPLOVÁ, a kol., *Dějiny českých médií v datech. Rozhlas – Televize - Mediální právo*, Praha 2003.

¹⁴ Jakub KONČELÍK, Pavel VEČEŘA, Petr ORSÁG, *Dějiny českých médií 20. století*, Praha 2010.

¹⁵ Sign. NB – 37.

¹⁶ Miroslav VANĚK - Pavel MÜCKE, *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*, Praha 2015.

individuální prožitky.¹⁷ Přitom je nutno mít vždy na paměti, že na uvedené metodě výzkumu je zajímavá ta skutečnost, že skupina lidí, kteří prožili společně určité období se stejnými událostmi, přitom nedisponuje identickými výpověďmi. To souvisí s tím, že každý jednotlivec má ve své paměti uloženy jiné situace, dojmy a vzpomínky. Jeho paměť vždy ovlivňuje jak individuální prožitek pamětníka, tak i jeho subjektivní pohled na svět. Důležitou úlohu zde sehrávají tzv. generační zážitky, které měnily pamětníkům vnímání okolních událostí. A tak jsou tyto osobní intimní dějiny často spojeny se zveličováním, odlehčením situace i detailní změnou vyprávěného příběhu při opakování.¹⁸ Vždy záleží na osobnosti dotazovaného, na jeho úhlu pohledu a na jeho vlastním prožitku. Metoda oral history je sice velmi subjektivní, ale přesto zachycuje momenty lidského života, které nepřestávají, zejména příslušníky mladší generace, překvapovat. Právě s ohledem na tuto skutečnost, a také ve snaze očistit jejich výpovědi od subjektivního pohledu a vypátrat objektivní perspektivu jejich vyprávění, jsem plánoval vést dialog s více pamětníky, ale bohužel se nakonec podařilo získat pouze tři ochotné a důvěryhodné.

Příbram¹⁹ je město, které se nachází ve středočeském kraji přibližně 54 kilometrů jihozápadně od Prahy v podhůří Brdské vrchoviny, jejímž nejvyšším bodem je vrchol Tok s nadmořskou výškou 865 metrů. Městem protékají dva vodní toky, říčka Litavka a Příbramský potok. Podle posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 v Příbrami žije 33 058 lidí.²⁰ Od ukončení těžby v roce 1991 počet obyvatel stabilně klesá. Nejvyšší počet obyvatel měla Příbram v roce 1985, a to 39 376 osob.²¹ Město samotné leží ve výšce 503 metrů nad mořem.

¹⁷ Tamtéž, s. 7.

¹⁸ Tamtéž, s. 7.

¹⁹ Místní jméno Příbram bylo odvozeno přivlastňovací příponou z osobního jména Příbram. Z roku 1226 je doložena existence jakéhosi Heinricuse Příbrami (Příbramův dvůr). V mluvě německých horníků, kteří patřili k prvním usedlíkům, se české jméno přejímalo jako Biberans nebo Pibrans.

Více: Ivan LUTTERER - Milan MAJTÁN – Rudolf ŠRÁMEK, *Zeměpisná jména Československa: slovník vybraných zeměpisných jmen s výkladem jejich původu a historického vývoje*, Praha 1982.

²⁰ <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr#p>, (15. 7. 2017).

²¹ Josef VELFL, *Příbram*, s. 136.

II. HISTORIE MĚSTA PŘÍBRAM A DŮLNÍ ČINNOSTI

Popsat historii města není primárním účelem této práce, neboť již existuje velké množství publikací a odborných článků, které se dějinám města věnují, většina z nich už byla popsána výše v kapitole Dějiny bádání. Samozřejmě je třeba uvést dobový kontext, proto v této kapitole uvedu pouze stručnou historii města a jeho okolí. Větší důraz bude kladen na dějiny montánní činnosti, která provázela Příbram od počátků až do nedávné minulosti.

Region Příbramska byl pravděpodobně osídlen už v paleolitu a mezolitu, dokládají to nálezy štípané industrie.²² Četnější nálezy pocházejí až z doby bronzové. Nejvýznamnější archeologickou lokalitou je hradiště z mladší a pozdní doby bronzové,²³ nacházející se u obce Rejkovice na vrchu Plešivci.²⁴ Toto hradiště bylo osídleno knovízskou²⁵ a štítarskou kulturou.²⁶ Z tohoto období pochází nálezy bronzových polotovarů, které dokládají metalurgickou činnost. Hradiště bylo osídleno také v době železné a pravděpodobně i ve starohradištním období. Zásadní lokalitou z doby laténské je oppidum Hrazany.²⁷ Oppidum samotné bylo vybudováno ve 2. století př. n. l. na místě předchozího osídlení (doloženo již od paleolitu). Ve středověku se v prostoru hradiště nacházela středověká tvrz a později hrad Ostromeč.²⁸ Mezi další významnou lokalitu Příbramska patří obec Třebsko, zde byla nalezena dvě laténská čtyřúhelníková ohrazení, jedná se o zatím jediný nález v České republice, kde byly nalezeny dva takové objekty.²⁹ Byly vybudovány v průběhu 2. – 1. století př. n. l., pravděpodobně se jednalo o sídla keltské elity, která měla kontrolu nad těžbou zlata. Doklady rýžování byly nalezeny v nedalekém Podrejžském potoce. Od 7. století začínají Příbramský region osidlovat Slované, kteří již osídlili oblast, kde se dnes rozkládá město Příbram. Důležitou lokalitou je hradiště Žíkovec, jehož existence spadá do středohradištního období.³⁰ Oblast Příbramska patřila v 9. století do sféry vlivu rodu

²² Rostislav KORENÝ, *Rejkovice a Jince, okr. Příbram. Nové nálezy štípané industrie z katastrů obcí. Podbrdsko VII*, s. 226-228.

²³ Mladší doba bronzová: (1250 - 1050 př. n. l.), Pozdní doba bronzová: (1050 - 750 př. n. l.).

²⁴ Michal LUTOVSKÝ a kol.: *Encyklopedie hradišť v Čechách*, Praha 2003, s. 272-278.

²⁵ Knovízská kultura: 1000 - 800 př. n. l. rozšířena ve středních Čechách.

²⁶ Štítarská kultura: 950 - 800 př. n. l. navazuje na kulturu knovízskou.

²⁷ M. LUTOVSKÝ a kol.: *Encyklopedie*, s. 97-103.

²⁸ Ostromeč – hrad postavený tábority roku 1424 na místě starší tvrze z 2. pol. 14. století.

²⁹ Jiří WALDHAUSER, *Čtyřúhelníkové valy u Třebska na Příbramsku. Vlastivědný sborník Podbrdsko 38-39, Příbram 1987.*

³⁰ M. LUTOVSKÝ a kol., *Encyklopedie*, s. 343–347.

Slavnickovců, po jejich vyvraždění roku 995 rodem Přemyslovců získaly nad regionem kontrolu právě Přemyslovci.

Nadmořská výška, zalesněné okolí a méně úrodná půda byly hlavními důvody, proč byla oblast samotného města osídlena relativně pozdě. Slovanské osídlení města je datováno do 10. – 11. století. Tato datace se opírá o archeologický výzkum prováděný ve 40. letech 20. století, problémem je, že nálezový fond se ztratil a není tedy možné provést revizi.³¹ Novější archeologické výzkumy pocházejí z let 1993, kdy byla nalezena keramika z 15. století.³² Nejnovější archeologický výzkum proběhl v letech 2011 až 2012 na náměstí T. G. Masaryka, v okolí kostela sv. Jakuba. Při tomto výzkumu byly nalezeny objekty datované do 13. - 14. století. Bylo objeveno několik obydlí podzemnicového typu a kovářská dílna, mezi další nálezy patří množství zlomků vrcholně středověké keramiky, kosterní pozůstatky a struska. Podél zdi kostela bylo objeveno několik hrobů, které patrně nebyly objeveny v 18. století, kdy byl hřbitov rušen.³³

První písemná zmínka o městě pochází z 20. června roku 1216. Jedná se konkrétně o kupní smlouvu statku, který se jmenoval Příbram, mezi pražským biskupem Ondřejem³⁴ a šlechticem Hroznatou, jenž se později stal proboštem kláštera v Teplé.³⁵ V této době se Příbram začala rozvíjet a panství se postupně rozšiřovalo, již koncem 13. století patřilo ke statku 13 vesnic v okolí.

Nejvýznamnější stavbou byl v tomto období kostel svatého Jakuba, který byl postaven v polovině 13. století pravděpodobně ze dřeva a po roce 1289 byl přestavěn do kamene jako gotická stavba.³⁶ Věž kostela je velmi mohutná, jelikož plnila obranou funkci, dokladem jsou částečně zazděné střílny, které pocházejí z 14. – 16. století. Jejich relikty lze spatřit pouze zevnitř věže, zvenku viditelné nejsou, protože byly zazděny při přestavbě v 18. století.

Zásadním zlomem ve vývoji Příbrami a celých Českých zemí byl rok 1278, kdy po smrti Přemysla Otakara II. zavládl v zemi zmatek. V těchto letech byla Příbram několikrát vypleněna. Po neblahých zkušenostech získal Tobiáš z Bechyně souhlas krále Václava II. k opevnění Příbrami palisádou a příkopem, toto opevnění bylo zničeno až za

³¹ J. VELFL, *Příbram*, s. 10.

³² Tamtéž, s. 10.

³³ <https://www.syrakus.org/inpage/2011-2012-archeologicky-vyzkum-pribram/> (13. 2. 2017).

³⁴ Více: Josef ŽEMLIČKA, *Spor Přemysla Otakara I. s pražským biskupem Ondřejem*, ČČH č. 5, 1981, s. 704-730.

³⁵ Více: Petr KUBÍN, *Blahoslavený Hroznata: kritický životopis*, Praha 2000.

³⁶ J. VELFL, *Příbram*, s. 13.

třicetileté války. Právo kamenného opevnění bylo sice městu uděleno až roku 1534, ale z finančních důvodů nebylo nikdy využito.³⁷

Nejstarší písemný doklad těžby a zpracování rudy v Příbramském regionu pochází z 21. 4. 1311, v němž pražský měšťan Konrád postupuje hut' pražskému biskupu Janovi IV.,³⁸ není však jasné, zda se jednalo o hut' železářskou nebo hut' na zpracování stříbra a olova. Roku 1344 se majitelem panství Příbram stal pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic, v této době dochází k bouřlivému rozvoji městečka, byla postavena nová kamenná tvrz, která stála na místě původní dřevěné. Kamenná tvrz byla mnohokrát přestavována, v 19. století sloužila jako jedna z budov Vysoké školy báňské, dnes slouží jako informační centrum a galerie. Součástí původní tvrze byla i kamenná zeď a příkop, které nechal postavit 3. pražský arcibiskup Jan z Jenštejna (1379 - 1396). Zeď s příkopem byla asanována až v letech 1841 - 1846.³⁹ Arnošt z Pardubic je údajným autorem blahoslavené sošky Panny Marie, ta je v současnosti v bazilice na Svaté Hoře. V tomto období bylo v Příbrami 77 domů, nacházel se zde špitál a lázně, dále byl založen druhý kostel, svatého Jana Evangelisty, ten se do současnosti nedochoval. Také bylo založeno několik rybníků.⁴⁰

Husitské období bylo pro město, stejně jako pro celé Čechy, bouřlivou etapou se změnami, které se v Příbrami promítly do následujících dvou staletí. Příbram se jako jedno z prvních měst přiklonila na stranu kališnictví a zúčastnila se několika válečných operací, avšak bez většího úspěchu. Čtyřikrát bylo město obléháno, třikrát úspěšně, dále došlo ještě k potyčce u obce Hluboš. Zde bylo vojsko vedené hejtmanem Alšíkem poraženo Janem Zmrzlíkem.⁴¹

V období husitských válek začal hospodářský úpadek města, období lze vymezit léty 1418 - 1520.⁴² V této době přešla Příbram ze správy církve pod královskou správu, město bylo opakovaně dáváno do zástavy královským věřitelům. Příbram se začala ekonomicky oživovat až na počátku 16. století, kdy se začalo rozvíjet hornictví, ale i další městská řemesla, hlavně soukenictví.⁴³ Důlní činnost byla znovu zahájena, nejprve byla obnovena činnost na ložiskách ze 14. století u Bohutína a na Březových Horách. V průběhu 16. století nastal bouřlivý rozvoj báňské činnosti, bylo otevřeno

³⁷ J. VELFL, *Příbram*, s. 13.

³⁸ Tamtéž, s. 16.

³⁹ Josef VELFL, *Památky*, s. 37.

⁴⁰ J. VELFL, *Příbram*, s. 19

⁴¹ Jan ČÁKA, *Toulání po Brdech*, Praha 2011, s. 94.

⁴² J. VELFL, *Příbram*, s. 26.

⁴³ Tamtéž, s. 28.

několik desítek nových dolů. Většina nově otevřených dolů byla do konce 16. století vytěžena. Výjimkou byla jáma Matky Boží, která byla dobývána až do ukončení těžby v Březohorském revíru v roce 1978. Těžební práce se proto koncem 16. století rozšířily i do okolí Příbrami, například do Vrančic, Milína, Obecnice, Třebeska a dalších. V průběhu 16. století se v okolí Příbrami vytěžilo pravděpodobně okolo 10 000 kg stříbra.⁴⁴

Zásadní změna, jak pro České království, tak pro město přišla, roku 1526, kdy na Český trůn nastupují Habsburkové. Roku 1534 Ferdinand I. potvrdil v Příbrami platnost jáchymovského horního řádu, což bylo velmi důležité pro další rozvoj města. Další důležitou událostí bylo roku 1579 povýšení Příbrami na Královské horní město, od této chvíle obec podléhala nejvyššímu minemistrovi.⁴⁵ Hornická činnost byla v tomto období velmi nízká. Bylo to způsobeno vytěžením povrchových žil a technickými obtížemi při těžbě ve větších hloubkách, tato situace vedla k tomu, že na počátku 17. století byl v provozu pouze jeden důl. Naštěstí bylo hospodářství města zaměřeno i na jiná odvětví než jen na hornictví.⁴⁶

Neslavnou kapitolou pro Příbram bylo období třicetileté války, kdy byla několikrát vyrabována švédskými vojsky. Další důležitou ranou byl státní bankrot (tzv. měnová kaláda) z roku 1623. V období třicetileté války se většina horních měst zmenšila na úroveň osad, tomuto osudu se nevyhnula ani Příbram. První pokusy o obnovu těžby byly prováděny až od konce 17. století. Roku 1703 byla vybudována vysoká pec a roku 1705 i hamr. Město se v těchto letech zaměřilo na těžbu železné rudy, ale již roku 1730 se začalo s hloubením dolu na stříbro, který dostal jméno Prokop. Budovat se začal na Březových Horách, v roce 1744 byl podán návrh na vybudování nové jámy, ze které se později stal důl Vojtěch. Velké výtěžky se z Březohorského revíru zatím nemohly očekávat, v roce 1765 zde pracovalo pouhých čtrnáct horníků.⁴⁷ Těmito malými krůčky se postupně položil základ období největší prosperity a slávy Březohorských dolů.

Zásadním zlomem se pro těžbu na Příbramsku stalo přeložení kutnohorského hormistra⁴⁸ Jana Antonína Alise,⁴⁹ který navázal na práci svých předchůdců. Rozvoj

⁴⁴ Kolektiv autorů, *Rudné a uranové hornictví České republiky*, Ostrava 2003, s. 38.

⁴⁵ J. VELFL, *Příbram*, s. 33.

⁴⁶ J. ČÁKA, *Podbráskem od městečka k městu*, s. 214.

⁴⁷ Kol., *Rudné a uranové hornictví*, Ostrava 2003, s. 55.

⁴⁸ Organizátor těžby s rozhodovací pravomocí, správce dolu.

⁴⁹ Naroděn 11. 1. 1732 ve Vysoké Peci u Příbrami. Studoval na horní škole v Jáchymově, po jejím absolvování působil jako praktikant na příbramském horním závodě. V roce 1755 odchází do Kutné

Březohorského revíru byl nepochybně z velké části dán jeho cílevědomým přístupem. Díky němu se přistoupilo k tomu, že budoucnost Březohorských dolů spočívá v postupu do hloubky.⁵⁰ Začal budovat doly se svislou důlní jámou, což byl v této době velmi novátorský přístup, díky tomu mohly doly v Březohorském revíru dosáhnout na tehdejší dobu obrovských hloubek. Za úřadování Jana Antonína Alise došlo k vybudování několika velmi důležitých důlních děl. Roku 1779 byl založen důl Vojtěch, v letech 1780 - 1782 byly opraveny rybníky Vokačovský a Vyskopečký, které sloužily jako zásobárna vody pro provoz odvodňovacích zařízení. V roce 1789 byl zaražen Důl Anna. Březohorský revír se stal ziskovým od roku 1784 a od té doby zisk neustále stoupal.⁵¹

Od počátku 19. století nastal bouřlivý rozvoj města, který trval bezmála sto let. Od poloviny 19. století se pro Příbram, díky svému vzhledu a množství vzdělávacích institucí, vžil název podbrdské Athény. Rozvoj města byl vedlejším produktem úspěchů zdejších dolů, které poskytovaly finanční zázemí městu. Příznivý vývoj znamenal i rozvoj samotného báňského revíru, ve kterém se v průběhu 19. století vyhloubilo mnoho nových dolů. Některé z těchto nových šachet nebyly v provozu dlouho, například Drkolnov, Zdaboř, Sádek a další. Páteří hornické činnosti se v 19. století staly šachty Vojtěch, Anna, Marie, Ševčín. Jáma Vojtěch dosáhla jako první na světě v roce 1875 hloubky 1 000 metrů, tato hloubka se postupně podařila dosáhnout všem výše zmíněným dolům. Produkce důlního revíru se neustále zvyšovala, mezi léty 1851 až 1860 se vytěžilo 999 000 tun rudnin, z toho 155 453 kilogramů stříbra a 23 636 tun olova. V letech 1891 až 1900 vzrostl objem na 2 876 221 tun rudnin, z toho 438 020 kilogramů stříbra a 56 701 tun olova.⁵²

Na konci 19. století došlo k poklesu ceny stříbra na světových trzích, což bylo velkou ranou pro doly na Březových Horách a druhou pohromou byla obrovská důlní katastrofa na dole Marie v roce 1892, při které zahynulo 319 horníků.⁵³

První polovina 20. století znamenala úpadek těžby a doly v této době vykazovaly již trvale ztrátu. Během 1. světové války byl život ve městě, jako všude jinde, podřízen válečným účelům. Těžba v tomto období byla velice problematická, neboť mnoho horníků bylo odvedeno, dále chyběli koně a mnoho potřebného materiálu. V období První republiky se i přes snahy vedení města a dolů nepodařilo učinit doly rentabilními,

Hory. V roce 1772 je povolán zpět do Příbrami jako hormistr a huťmistr. Díky jeho vedení došlo k výraznému rozvoji těžby na Březových Horách.

⁵⁰ Kol., *Rudné a uranové hornictví*, Ostrava 2003, s. 67.

⁵¹ Tamtéž, s. 68.

⁵² Tamtéž, s. 94.

⁵³ Více: Karel VALTA, *Po stopách slávy a utrpení hornictva na Příbramsku*, Příbram 1936.

také se objevily první snahy o přesunutí Vysoké školy báňské z Příbrami do Prahy, o jejím přesunutí bylo nakonec rozhodnuto v roce 1945, kdy se přestěhovala do Ostravy.⁵⁴

Období nacistické okupace znamenalo pro město a pro celou republiku obrovský zlom, velmi brzy se v Příbrami a jejím okolí zformovalo několik odbojových skupin, partyzánské oddíly působily také v Brdech. Nedaleko Příbrami, v katastru obce Slivce u Milína, proběhl 12. 5. 1945 poslední střet 2. světové války v Evropě.

V listopadu roku 1945 došlo k podepsání dohody o budoucí spolupráci při těžbě uranu mezi ČSR a SSSR.⁵⁵ Na základě této smlouvy byly ze SSSR povoláni odborníci, kteří měli pátrat po perspektivních ložiscích uranové rudy v ČSR. V roce 1947 byla z Jáchymova vyslána skupina geologů pod vedením A. I. Zubova do Příbrami a začal průzkum potencionálního uranového ložiska.⁵⁶

II. 1 Vznik a vývoj Uranových dolů Příbram

Tato kapitola je věnována samotným uranovým dolům. Jak je uvedeno výše, pro vznik Československého uranového průmyslu byla zásadní smlouva mezi ČSR a SSSR. V okamžiku podpisu této dohody se Československý uranový průmysl plně podřídil sovětským zájmům, bez ohledu na formální znění dohody a existenci mezinárodní komise.⁵⁷ Z toho lze usuzovat, že dohoda byla pro Československou stranu značně nevýhodná, uveďme například velmi dlouhou dobu trvání smlouvy, dále monopol SSSR na odběr uranové rudy atd.⁵⁸ Všechny tyto informace byly utajovány až do roku 1989, kdy se na veřejnost poprvé dostaly zprávy o ekonomickém hospodaření uranového průmyslu, nebyly však vůbec příznivé.⁵⁹ V roce 1975 vyšla publikace 30 let Československého uranového průmyslu, ve které je dohoda mezi ČSR a SSSR popsána takto: „Dne 23. listopadu byla totiž podepsána mezistátní dohoda ČSSR a SSSR o vyhledávání, těžbě a dodávkách radioaktivních surovin do SSSR. Byla to dohoda pro ČSSR tak výhodná, že by se v dějinách mezistátních dohod sotva našla obdobná.“⁶⁰ Těžko říci, co tehdejšího vládního zmocněnce pro Československý uranový průmysl

⁵⁴ Více: Jiří MAJER, *Z dějin Vysoké školy báňské v Příbrami*, Příbram 1984.

⁵⁵ Více: Oskar PLUSKAL, *Poválečná historie jáchymovského uranu*, Praha 1998.

⁵⁶ Zbyněk ZEMAN – Rainer KARLSCH, *Uranium Matters: Central European Uranium in International Politics, 1900 - 1960*, Prague 2008, s. 103.

⁵⁷ Prokop TOMEK, *Československý uran 1945 - 1989*, Sešity ÚDV č. 1, Praha 1999, s. 5.

⁵⁸ František, LEPKA, *Český uran. Neznámé hospodářské a politické souvislosti 1945 - 2002*, Liberec 2003, s. 11.

⁵⁹ F. LEPKA, *Český uran*, s. 19.

⁶⁰ Kolektiv autorů, *30 let Československého uranového průmyslu*, Praha 1975, nestránkováno.

(ČSUP), Ing. Arnošta Schindlera, vedlo a možná i nutilo k takovému výroku. V roce 1975 se k dohodě vrátil generální ředitel ČSUP, Ing. Vladislav Nový, ve svém projevu, který byl otištěn v dobovém časopise *Atom*. „*V těchto dnech oslavíme 30. výročí podepsání mezistátní dohody o vyhledávání, těžbě a dodávkách radioaktivních surovin, kterou spolu uzavřely ČSR a SSSR. Tím byl dán základ vzniku národního podniku Jáchymovské doly – dnešního oborového podniku Československý uranový průmysl. Díky významné odborné a materiální pomoci Sovětského svazu, realizaci usnesení předsednictva ÚV KSČ o zabezpečování rozvoje Jáchymovských dolů a zásluhou obětavé práce lidí ve velice složitých pracovních podmínkách v této oblasti Krušných hor, bylo docíleno úspěšného využití tehdy tak důležitého surovinového zdroje tempem, jež do té doby tempem, jež do té doby pravděpodobně nemělo ve světovém hornictví obdoby. Byl to náš internacionální příspěvek na podporu světových mírových sil v čele se Sovětským svazem a jsme hrdí, že to byl právě náš uran, který se významnou měrou podílel na zlomení západního atomového monopolu.*“⁶¹ Dohoda není v proslovu generálního ředitele již tak vzcně popsána, dle mého názoru je to pravděpodobně tím, že se nejedná o politického činitele. Dále zde máme sousloví „*mírové síly*“. Otázkou je, jak si toto sousloví vykládat, jelikož první jaderné elektrárny začaly vznikat až v polovině 50. let, do té doby se uran používal pro výzkumné účely, které velmi často souvisely s výrobou jaderných zbraní. Domnívám se, že zde máme příkladný „normalizační“ proslov, který zcela odpovídá požadavkům tehdejší doby.

Vraťme se zpět k počátkům uranové těžby. Z proslovu jsme se dozvěděli, že došlo ke vzniku národního podniku Jáchymovské doly, jenž byl založen roku 1945, jeho oficiální název zněl Jáchymovské doly v Jáchymově (JDJ). V roce 1946 vznikla skupina geologického průzkumu, ta se zpočátku zaměřovala na oblast okolo Jáchymova. V roce 1948 byly v okolí Příbrami, po předchozím geologickém průzkumu, vyhloubeny tři průzkumné jámy označené Vojna 1, 2 a 3. Geologický průzkum ukázal několik potenciálních ložisek radioaktivních prvků. Mimo Jáchymov a Příbram to byla ložiska okolo Mariánských Lázní a Trutnova. V důsledku tohoto rozvoje vznikaly k roku 1949 tzv. Báňské inspektoráty, které byly podřízeny centrálnímu ředitelství JDJ v Jáchymově.⁶²

V Příbrami byl založen Báňský inspektorát č. VII. Inspektorát se dále dělil na šest závodů označených Bytíz (jámy číslo 10, 11, 11A), Sever (jámy číslo 5, 6, 9), Střed

⁶¹ Citováno z: Příbramský Atom č. 45 ze dne 21. listopadu 1975, s. 1.

⁶² Kol., *Rudné a uranové hornictví*, Ostrava 2003, s. 276.

(jámy číslo 1, 2, 4), Kamenná (jámy číslo 3, 3A, 7), Východ (jáma číslo 8) a Jih (jáma číslo 12). Toto rozdělení fungovalo mezi léty 1949 - 1956. V roce 1956 došlo ke zrušení Báňského inspektorátu č. VII a jeho funkci převzaly Jáchymovské doly Příbram se sídlem v Příbrami (JDP). Z původní struktury zůstaly zachovány pouze závody Bytíz, Sever a Střed, ostatní byly sloučeny nebo zrušeny. Další strukturální změna uspořádání proběhla v roce 1960, kdy došlo k rozdělení JDP na tři nové celky. Jáchymovské doly Bytíz n. p. (jámy číslo 10, 11, 11A, 16, 17, úpravna 1. máj), Jáchymovské doly 9. květen n. p. (jámy číslo 1, 2, 3, 3A, 4, 5, 6, 6A, 7, 9, 15, 18 a 21), Jáchymovské doly závod pomocných provozů n. p.⁶³ (ústřední dílny, dopravní hospodářství, geologický průzkum). K poslední velké restrukturalizaci došlo v roce 1965, kdy se výše popsané tři celky sloučily do podniku Jáchymovské doly n. p. Příbram se sídlem v Konětopech. Byly rozděleny následovně: důl č. I, důl č. II, důl č. III, důl č. IV, důl č. V, provoz Úpravna 1. máj, Strojně montážní provoz, Elektroprovoz, provoz Dopravního hospodářství, provoz MTZ, úsek Ubytování, úsek Stravování.⁶⁴

Mimo těchto těžebních organizací existovaly také netěžební organizace, mezi ně patřily Geologický průzkum uranového průmyslu (GPUP), Základna rozvoje uranového průmyslu (ZRUP), Vývojová základna uranového průmyslu (VZUP). Dále existovaly instituce, které se pečlivě staraly o zdraví zaměstnanců - Závodní ústav národního zdraví Uranového průmyslu (ZÚNZ UP) a také o základní hygienické podmínky na pracovištích - Ústav hygieny práce v uranovém průmyslu (ÚHP UP).⁶⁵ Jak můžeme vidět na příkladu Uranových dolů Příbram, uranový průmysl v Československu byl velice složitě organizován. Dokonce disponoval i vlastními zdravotnickými zařízeními a stavebními závody, které organizovaly výstavbu nových bytových jednotek pro zaměstnance uranových dolů. V roce 1966 dochází ke změně názvu na Uranové doly n. p. Příbram, členění zůstalo zachováno.

Samozřejmě, že takto velké seskupení nejrůznějších organizací potřebovalo velké množství pracovních sil. V roce 1948 pracovalo při těžbě uranové rudy v Příbrami 65 zaměstnanců, v roce 1951 to už bylo 1 563 horníků, nejvíce pracovních příležitostí spojených s těžbou se datuje k roku 1958 a bylo to 9 415 pracovníků. Od této chvíle počty zaměstnanců začaly klesat, roku 1968 pracovalo v dolech 8 094 osob, k roku 1978 se uvádí 7 222 havířů, v roce 1988 se počet ztenčil na 5 224 horníků a v roce

⁶³ n. p. – Národní podnik.

⁶⁴ <http://www.zdarbuh.cz/reviry/ud-pribram/historie-byvalych-uranovych-dolu-pribram/> (15. 7. 2017).

⁶⁵ Vladimír VALENTA, *Organizační struktura uranového průmyslu v Příbrami*, Podbrdsko č. 7, Příbram 2000, s. 192-197.

1991, kdy došlo k ukončení těžby, pracovalo v dolech 1 783 zaměstnanců. Pro pracovníky, kteří ukončili práci při těžbě uranu, byl postaven strojírenský závod.⁶⁶

Od roku 1952 se započalo s výstavbou sídliště Příbram VII, na tehdejší dobu se jednalo o obrovský stavební projekt. Plán obsahoval 3 000 bytových jednotek, tři základní školy, čtyři mateřské školy, sportovní areál a veškerou občanskou vybavenost. Ve stejné době začala výstavba sídlišť také v Milíně a Dobříši.⁶⁷ Výstavba dalších bytových jednotek pokračovala až do konce osmdesátých let. V padesátých letech se na výstavbě podíleli také političtí vězni z táborů Vojna a Bytíz.⁶⁸

Výstavba nových čtvrtí postupně měnila historický ráz města, kdy celé ulice mizely a na jejich místě rostla nová paneláková sídliště. Asanování starých objektů probíhalo od konce padesátých let a pokračovalo až do roku 1989. Z historických částí města zůstala zachována jen Dlouhá a Pražská ulice a okolí zámečku, avšak i pro tyto ulice byl připraven plán asanace a nové výstavby, která měla začít na počátku 90. let, díky Sametové revoluci k ní již nedošlo.⁶⁹

Těžba v Příbramském uranovém ložisku probíhala 44 let, od roku 1947 do roku 1991. Za tuto dobu bylo z podzemí vytěženo celkem 48,8 kt⁷⁰ uranu, 6,2 kt olova, 2,4 kt zinku a 28,9 kt stříbra. Bylo vyhloubeno 27 těžních a větracích jam, z nichž 5 překročilo hloubku 1 000 metrů. Jámy číslo 16 – 1 838 metrů, 11A – 1 504 metrů, 19 – 1 457 metrů, 15 – 1 242 metrů a 13 – 1 140 metrů. Hloubka dalších dolů se pohybovala okolo 500 - 600 metrů.⁷¹

⁶⁶ <http://www.zdarbuh.cz/reviry/ud-pribram/historie-byvalych-uranovych-dolu-pribram/> (15. 7. 2017).

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Více: J. VELFL, *Příbram*, s. 124-125.

⁶⁹ Tamtéž, s. 127-130.

⁷⁰ Zkratka pro jednotku hmotnosti kilotuna - milion kilogramů.

⁷¹ <http://www.zdarbuh.cz/reviry/ud-pribram/historie-byvalych-uranovych-dolu-pribram/> (15. 7. 2017).

III. ZPRAVODAJ URANOVÝCH DOLŮ PŘÍBRAM

III. 1. Předchůdce časopisu Atom

Předchůdcem časopisu *Atom* byl časopis *Sbíječka*. Celý název časopisu zněl *Sbíječka, časopis Jáchymovských dolů Příbram*. První číslo vyšlo 17. ledna 1957. Podíváme-li se na stránkový rozsah, zjistíme, že časopis tvořily pouze čtyři strany, tato struktura zůstala zachována po celou dobu vydávání časopisu. Poslední číslo vyšlo v prosinci roku 1965 a následně v roce 1966 začal vycházet *Atom*.

Sledujeme-li periodicitu vydávání časopisu, zjistíme, že *Sbíječka* vycházela jednou za čtrnáct dní, a to vždy ve čtvrtek. Její cena byla 30 haléřů. *Sbíječka* byla vydávána pod záštitou KSČ, ROH, ČSM a vedení národního podniku Jáchymovských dolů v Příbrami. Vedoucím redaktorem byl Otakar Kubík. Datum, cena, číslo a ročník jsou uvedeny v hlavičce pod logem časopisu. Informace o vydavateli a redakční radě najdeme v pravém dolním rohu poslední strany každého čísla. Redakce časopisu se nacházela v ulici Na Příkopech. Zajímavostí je, že tato ulice nebyla přejmenována a dodnes se nachází v centru Příbrami v blízkosti radnice.

Časopis *Sbíječka* sloužil nejen k informování horníků o tom, co se děje na jednotlivých pracovištích, ale také obsahoval velké množství nejrůznějších informativních a osvětových článků. Součástí příspěvků byly také černobílé fotografie, někdy se jednalo o fotografie ilustrativního charakteru, ale ve většině případů se vztahovaly k jednomu či více článkům. Nyní se blíže podíváme na obsah časopisu, jako příklad nám poslouží první vydané číslo časopisu *Sbíječka*.⁷²

Titulní strana vždy obsahuje hlavičku v levé části, která je tvořena originálním logem, sbíječka a hadice, přivádějící stlačený vzduch, tvoří písmena názvu časopisu. Pod názvem na levé straně se nachází datum, uprostřed číslo, v závorce ročník a na pravé straně cena výtisku. Součástí hlavičky je také logo Jáchymovských dolů Příbram. Titulní strana obsahuje nejdůležitější články. Podíváme-li se na náš vybraný příklad, najdeme zde článek, který nás seznamuje s plněním plánu. Jelikož se jedná o první číslo, vydané v lednu, nepřekvapí nás tedy, že hlavním cílem článku bylo seznámit zaměstnance s tím, co od nich vedení podniku v daném roce očekává. Články v tomto duchu se opakují každý rok, většinou jsou natolik obsáhlé, že pokračují na další stranu. Pokud se zaměříme na další obsah, zjistíme, že v úplně prvním vydání časopisu, je na

⁷² Otakar KUBÍK, *Sbíječka*, ze dne 17.1.1957.

titulní straně zajímavý sloupek.⁷³ Seznamuje čtenáře se zaměřením nového periodika, přímo je vyzývá k aktivní účasti na tvorbě dalších čísel a vybízí je k uveřejnění vlastních příspěvků, fotografií, připomínek či zkušeností. Druhá strana prvního čísla obsahuje dva články,⁷⁴ jejichž obsahem jsou rozhovory se závodními⁷⁵ dolů Bytíz a Sever. Rozhovory odkrývají jejich názory, připomínky a bilancují dosažené výsledky předchozího roku na svěřených pracovištích. Na straně číslo tři se v případě mnou vybraného příkladu nacházejí články věnující se odborovým organizacím na jednotlivých dolech a dalších možnostech jejich rozvoje,⁷⁶ také lze na této straně najít názory některých zaměstnanců. Hornictví, jak jsem se již zmínil v předchozích kapitolách, znamenalo rychlý rozvoj města Příbrami. Této otázce se věnují některá další čísla časopisu, na třetích stranách se objevují plány rozšiřování města, doplněnými maketami nových čtvrtí,⁷⁷ které jsou zachyceny na dobových fotografiích. Avšak ve většině případů, stejně jako u mého vybraného čísla, jsou na této straně otištěny články s názory zaměstnanců, s jejich problémy, doplněné fotografiemi z různých provozů Uranových dolů.⁷⁸ Poslední, čtvrtá strana, je vyhrazena sportovním událostem a kultuře. Objevují se zde také různé tipy na výlety, nebo cestopisné články a zážitky jednotlivých pracovníků.⁷⁹

Časopis *Sbiječka*, který začal svou existenci jako satirické nástěnné noviny,⁸⁰ se od roku 1957 rozrostl natolik, že začal vycházet v mnohem větším nákladu a dokázal tak oslovit mnohem větší počet čtenářů. Lze tedy říci, že v roce 1957 začal vycházet časopis, který se stal hlavním informačním zdrojem pro zaměstnance, ale i pro veřejnost. Tematicky zaměřen nejen na Uranové doly, ale také na spoustu dalších aktivit, které se konaly v Příbrami a jejím okolí. Stal se prostorem, kde mohli zaměstnanci vyjadřovat své názory a problémy, samozřejmě v mezích tehdejší politické korektnosti.

⁷³ *Slovo čtenářům*, *Sbiječka* ze dne 17. 1. 1957, s. 1.

⁷⁴ *Sbiječka* ze dne 17. 1. 1957, s. 2.

⁷⁵ Závodní – osoba, která řídí hornické činnosti na dole.

⁷⁶ V boji se šturmovštinou zvítězíme, *Sbiječka* ze dne 17. 1. 1957, s. 3.

⁷⁷ *Sbiječka* ze dne 24. 1. 1957, s. 3.

⁷⁸ *Sbiječka* ze dne 17. 1. 1957, s. 3.

⁷⁹ *Sbiječka* ze dne 17. 1. 1957, s. 4.

⁸⁰ Redakce, *Slovo*, *Sbiječka* ze dne 17. 1. 1957, s. 1.

III. 2. Časopis Příbramský Atom

Rozsah Příbramského *Atomu* byly 4 stránky a časopis vycházel pravidelně každý týden, konkrétně vždy v pátek. V roce 1991 bylo vydávání časopisu ukončeno k měsíci červnu, poslední číslo časopisu vyšlo 31. 5. 1991. Zánik *Atomu* byl úzce spjatý s ukončením těžby v Uranovém revíru Příbram. Pracovníci Uranových dolů obdrželi výtisk po skončení páteční šichty zdarma. Časopis byl samozřejmě k dostání i čtenářům, kteří nebyli zaměstnanci Uranových dolů, a to za cenu 50 haléřů.

Formální stránka časopisu se za dobu jeho vydávání fakticky nezměnila. Čtyřstránkový rozsah zůstal zachován po celou dobu vydávání. První strana obsahovala téměř vždy nejdůležitější události, které se za uplynulý týden v Příbrami staly. Nechyběly články spojené s politikou KSČ, také zde našly prostor příspěvky spojené s plány a perspektivami těžby. Otázky těžebního plánu se objevovaly hlavně v lednových číslech⁸¹ zároveň s bilancí za minulý rok.⁸² Obsahem druhé a třetí strany bývaly většinou články týkající se provozu dolů např. výsledky a objem těžby. Dále také různé články na pokračování. Věnovaly se otázkám bezpečnosti a zdraví, ale také historii města. Objevily se i statě věnované negativním jevům ve společnosti, tedy krádežím a vandalství. Své místo zde našly články o dopravních nehodách. Čtvrtá strana nabízela sportovní články, hlavně o fotbale a hokeji, ale objevují se i další sporty např. cyklistika, plavání, volejbal. V každém čísle vycházela upozornění na různé kulturní akce, nechyběly ani tištěné programy divadla a kina.

V letních měsících se objevily rozmanité cestopisné články, většinou vycházely na pokračování v několika po sobě jdoucích číslech.

Redakční rada zůstala, po dobu fungování časopisu, relativně stejná. Informace o redakční radě a místě redakce můžeme najít, jako tomu bylo i u *Sbíječky*, na poslední straně v zápatí stránky, můžeme tedy díky nim zjistit následující fakta. Vedoucím redaktorem byl Otakar Kubík, stejně jako v případě týdeníku *Sbíječka*, který byl v osmdesátých letech nahrazen Ing. Blaženou Stavařovou. K dalším organizačním změnám došlo v roce 1988, kdy funkci vedoucího redaktora zastával PhDr. Ladislav Kocka, a to do roku 1991. Dále také víme, že se redakce časopisu několikrát stěhovala do nových prostor. Poprvé k tomu došlo v roce 1966, kdy se přemístila do budovy

⁸¹ Příbramský Atom č. 1 ze dne 4. ledna 1974, s. 1.

⁸² Atom č. 1 ze dne 7. 1. 1971, s. 1.

technického internátu v Mariánské ulici, tedy do oblasti sídliště, které bylo stavěno od roku 1952. K dalšímu přemístění došlo v roce 1973 do Domu kultury a vzdělávání. Ten byl postaven na konci 50. let a dodnes plní funkci divadla a kina. V roce 1990 došlo k poslednímu stěhování redakce zpět do Mariánské ulice.

IV. ROZBOR ČASOPISU ATOM

V této kapitole je časopis podroben hlubšímu zkoumání a detailnímu rozboru. Časopis vycházel 26 let. Za tuto dobu se v Československu odehrálo mnoho událostí, které měly někdy menší, někdy větší vliv na osudy obyvatel, ale tyto události se promítly také do periodik, ať se jednalo o noviny nebo časopisy. Výjimkou nebyl ani časopis *Atom*, který se musel přizpůsobit svým obsahem době, v níž vycházel. Z tohoto důvodu je pro potřeby této práce časopis chronologicky rozdělen na jednotlivá období.

Časopis vycházel od roku 1966, přirozeně tedy, jsou šedesátá léta prvním obdobím, kterému se věnuji, i když se jedná pouze o 4 roky. Nemůže být opomenut rok 1968. Události, které silně otřásl tehdejší Československem a jeho občany. Sedmdesátá léta jsou již mnohem delším obdobím, které je v časopise zachyceno, díky tomu lze zjistit více zajímavých skutečností. Jako v letech šedesátých i v sedmdesátých došlo k mnoha událostem, které ovlivnily životy obyvatel. Namátkově jmenuji zvolení nového prezidenta Gustava Husáka v roce 1975 a samozřejmě došlo také k podpisu Charty 77. V těchto letech se mnoho událo v Příbrami a v Uranových dolech. Sedmdesátá léta byla obdobím velkých stavebních projektů, Příbram nevyjímaje, kdy se začalo s uskutečňováním dalších etap nové výstavby. Na šachtě číslo 16 bylo dosaženo rekordu ve svislé hloubce 1 838 metrů a stala se tak nejhlubším dolem ve střední Evropě. Dalším obdobím jsou osmdesátá léta, která přinesla především zlomový rok 1989. Ke změnám, které umožnily Sametovou revoluci docházelo postupně od poloviny osmdesátých let. Poslední období, které je v této práci rozebráno, je období 90. let. Ačkoliv časopis vycházel pouze v letech 1990 a 1991, neznamená to, že by byl na informace chudý. Toto krátké období nesnižuje množství dostupných informací, které lze získat a zhodnotit. V polovině roku 1991 bylo vydávání časopisu ukončeno.

Dále je pro potřeby této práce časopis rozdělen obsahově. V časopise se vyskytuje velké množství článků, které se týkají určitého tématu, a v určitých intervalech se opakují. Množství a obsah je různorodý, tyto články lze rozdělit na dvě skupiny, tyto skupiny jsou přehledně rozepsány níže.

- První skupina článků nese pracovní název *Rubriky*

NÁZEV RUBRIKY	OBDOBÍ, PO KTERÉ RUBRIKA VYCHÁZELA
Kam za kulturou	1966 - 1990
Společenská kronika	1977 - 1991
Tiskneme neradi	1971 - 1978
Malý oznamovatel	1971 - 1978
Veřejná kontrola plnění plánu	1972 - 1978
Motoristé stop	1972 - 1978
Glosy a glosičky	1984 - 1990
Soudnička	1986 - 1991
ROH středisko odborářské výchovy	1974 - 1978
Rozhovor týdne	1984 - 1987
Společenská prověrka	1985 - 1988
Encyklopedie hornického humoru	1988 - 1991
Intenzifikace – náš program	1987 - 1989

- Druhá skupina článků nese pracovní název *Témata*.

TEMATICKÉ OKRUHY
Uranové doly Příbram
Rok 1968
Reflexe zahraničních událostí
Druhá světová válka očima časopisu Atom
Budoucnost města a jeho perspektivy
Bezpečnost práce
Turistika a volný čas

Témata obsažená v časopise *Atom* jsou podrobně rozebrána. Na základě tohoto zkoumání je sestaven přehled.

IV. 1. Rubriky

Články, které se periodicky opakovaly v téměř každém čísle, některé v průběhu vydávání zmizely, jiné se naopak objevily zcela nově. Každá z *Rubrik* se věnovala svému určitému tématu, Velice často se již z názvu dá odvodit, jakým tématům se jednotlivé *Rubriky* věnují, například *Motoristé stop*, *Kam za kulturou* a jiné. *Rubriky* většinou nepřesahovaly velikost sloupku a měly ve struktuře časopisu své dané místo. Je velice pravděpodobné, že tomu tak bylo z čistě praktického důvodu, a sice proto, aby je čtenář snadno našel. Nyní následují konkrétní příklady vybraných *Rubrik*. Pro potřeby této práce jsou vybrány *Rubriky*, které vycházely alespoň tři roky. Časopis obsahuje i další články, jež by mohly být zařazeny mezi *Rubriky*, ale vycházely po dobu kratší než tři roky. Z těchto lze jmenovat stať 50 let KSČ, která vycházela v roce 1971.⁸³ Dále je také možné jmenovat řadu článků *Kam na neděli*, což byl seriál Jana Čáky o památkách v okolí Příbrami, vycházel v letních a podzimních měsících roku 1977.⁸⁴

1. Kam za kulturou

Rubrika, která již svým názvem celkem výstižně říká, jaké informace čtenáři poskytne. Zajímavé je také, že se v časopise objevovala po celou dobu vydávání vyjma posledního ročníku v roce 1991, kdy se již z nějakého důvodu dále neobjevuje. Po grafické stránce nedošlo k žádné zásadní změně, pouze byla třikrát změněna hlavička.⁸⁵ Poprvé k tomu došlo v roce 1978 a podruhé v roce 1985. Součástí byl program příbramských kin, divadla a různých dalších akcí. Během plesové sezony se objevovala také data pořádání různých plesů a tanečních. Na základě informací z *Rubriky* zjistíme, že v Příbrami existovala tři kina. Kino Mír, které funguje dodnes a nachází se v objektu kulturního domu společně s velkou a malou scénou příbramského divadla a společenským sálem. Kino Oko, které se nacházelo v Mariánské ulici na Březových Horách a třetí kinosál se nacházel v Pražské ulici, obě tato kina již neexistují.

⁸³ Atom č. 3 ze dne 22. 1. 1971.

⁸⁴ Atom č. 27 ze dne 5. 8. 1977.

⁸⁵ Obr. č. 2, s. 58.

2. Společenská kronika

Název Společenská kronika se může zdát zavádějící. Obsahem této *Rubriky* byla životní jubilea zaměstnanců všech provozů Uranových dolů Příbram. Dále se zde objevovala poděkování za dlouholetou práci pro Uranové doly a posledními informacemi, které zde mohl čtenář získat, byly informace o zaměstnancích, kteří odcházeli do důchodu. Společenská kronika vycházela převážně v osmdesátých letech a byla ukončena v roce 1991, stejně jako vydávání časopisu. Obdobně jako u předchozí *Rubriky*, i zde došlo ke grafické úpravě hlavičky.⁸⁶

3. Tiskneme neradi

Jak už název napovídá, jedná se o zprávy negativního charakteru. Bylo to vlastně pokračování *Rubriky* Černá kronika, která vycházela do roku 1968, v té době společně s Bílou kronikou. Bílá kronika v sedmdesátých letech již neexistuje. *Rubrika* je svým rozsahem širší než Kam za kulturou či Společenská kronika. Obsahem příspěvků byly prohřešky a přestupky zaměstnanců Uranových dolů. Hlavně se jednalo o zprávy ze záchytné stanice,⁸⁷ dále se rovněž objevují informace o drobných krádežích zaměstnanců.⁸⁸ Byli uvedeni pouze svými iniciálami, datem narození a pracovním zařazením. *Rubrika* vycházela pouze v sedmdesátých letech a v číslech se objevovala sporadicky, rozhodně nebyla součástí každého čísla. *Rubrika* Tiskneme neradi neměla své pevné místo na stránce, její umístění bylo náhodné.

4. Malý oznamovatel

Malý oznamovatel obsahoval inzeráty. Jednalo se o drobnou inzerci podniku Uranových dolů, který nabízel různá pracovní místa. Také se zde objevovaly inzeráty jednotlivých zaměstnanců, jejichž obsah byl velmi různorodý. *Rubrika* vycházela v letech šedesátých a sedmdesátých, nebyla svým rozsahem velká. Co do obsahu se jednalo o nejmenší *Rubriku* a vycházela pouze v několika číslech ročně.⁸⁹ Hlavička měla svoji grafickou úpravu stále stejnou.⁹⁰

⁸⁶ Obr. č. 3, s. 59.

⁸⁷ Tiskneme neradi, Atom č. 7 ze dne 19. 2. 1971, s. 3.

⁸⁸ Tiskneme neradi, Atom č. 2 ze dne 12. 1. 1973, s. 4.

⁸⁹ Malý oznamovatel, Atom č. 6 ze dne 9. 2. 1968, s. 4.

⁹⁰ Obr. č. 4, s. 60.

5. Veřejná kontrola plnění plánu

Další z *Rubrik*, která svým názvem jasně říká, jakou problematikou se zabývá. Objevovala se pouze v 70. letech, vždy na začátku měsíce, podávala informace o plnění plánu na jednotlivých úsecích Uranových dolů. Plány byly rozděleny na měsíční, čtvrtletní a roční. Byly stanoveny pro dobývku⁹¹ a základku⁹² a počítaly se na procenta. Plán se počítal podle tzv. běžných metrů (bm), což znamená, kolik metrů bylo překopáno a také podle objemu vytěžené horniny (m^3). Většinou byl plán překročen, výjimkou nejsou čísla vyšší 100%.⁹³ Nebylo tomu tak ale pokaždé, objevily se i nedostatky a nesplnění plánu.⁹⁴ Aby byl plán splněn, využívalo se i neoficiálních metod, většinou se započítávala ruda, která se nacházela na haldách.⁹⁵ Množství rudy, které se vytěžilo v jednom závodě, bylo přísně tajné a celkové množství všech závodů znalo jen malé množství zaměstnanců generálního ředitelství Uranových dolů a bylo označeno PTZD (Přísně tajné zvláštní důležitosti).⁹⁶

6. Motoristé stop

Samotný název je již sám o sobě dosti výstižný, v této *Rubrice* byly otisknuty informace a rady pro motoristy. Zde lze nalézt informace o tom, jak pečovat o motorová vozidla v zimě,⁹⁷ v létě,⁹⁸ zásady slušné jízdy,⁹⁹ některé z těchto rad jsou stále platné i pro dnešní dobu. Také se objevily informace o posledních legislativních změnách v dopravě, např. změna povinné výbavy, změna povolené rychlosti.¹⁰⁰ *Rubrika* vycházela pouze v sedmdesátých letech. Její hlavička je, dle mého názoru, celkem povedená, jejím smyslem bylo určitě čtenáře upoutat a myslím si, že policejní plácačka, která byla součástí názvu, je právě to, co každého řidiče upoutá velice snadno.¹⁰¹

⁹¹ Místo základního procesu dobývání rud.

⁹² Jinak také hlušina, jedná se o neužitkové horniny, které se musí dobývat společně s užitkovou horninou.

⁹³ Veřejná kontrola plnění plánu, Atom č. 37 ze dne 3. 10. 1973, s. 3.

⁹⁴ Veřejná kontrola plnění plánu, Atom č. 3 ze dne 19. 1. 1973, s. 3.

⁹⁵ Archiv autora: rozhovor s Ing. Popáleným.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Motoristé stop, Atom č. 6 ze dne 9. 2. 1973, s. 3.

⁹⁸ Motoristé stop, Atom č. 23 ze dne 8. 6. 1973, s. 3.

⁹⁹ Motoristé stop, Atom č. 11 ze dne 18. 3. 1973, s. 4.

¹⁰⁰ Motoristé stop, Atom č. 24 ze dne 15. 6. 1973, s. 4.

¹⁰¹ Obr. č. 5, s. 61.

7. Glosy a glosičky

Jedná se o první kritickou a satirickou *Rubriku*, která se v časopise objevila. Témata jsou velmi různorodá, spojuje je pouze kritičnost a jsou psány humoristicky, takže velmi často se u nich člověk i zasměje. Upřímně jsem se zasmál u článku,¹⁰² který velmi pěkně ukazuje českou povahu a sice, rodina šla do lesa pro vánoční stromeček, ale místo, aby si uřízla jeden, uřízla si dva a doma si vybrala ten, který byl hezčí a druhý, jenž se líbil méně, vyhodila k popelnici. Jako další humorný příklad bych uvedl „záhadné“ mizení nádobí v jídelně na šachtě číslo 16, kde nádobí, hlavně příbory nevydržely déle jak šest dní.¹⁰³ Další kritika se objevuje ohledně tzv. zetkařů,¹⁰⁴ zaměstnanců, kteří měli časté pracovní absence.¹⁰⁵ Hlavička se velmi podobá *Rubrice* Společenská prověrka a lze si je snadno splést.¹⁰⁶ Glosy a glosičky se objevovaly v 80. letech namátkově, v některých číslech se věnovala i dvěma tématům.

8. Soudnička

Soudnička je *Rubrika*, obsahující příběhy zaměstnanců, kteří se nějakým způsobem provinili proti pracovnímu řádu nebo dokonce i proti zákonu. Tyto příběhy byly zpracovány formou rozhovoru mezi provinilcem a redaktorem. Velmi pravděpodobně sloužily jako upozornění a zároveň fungovaly jako odstrašující příklady pro další zaměstnance. Tyto prohřešky totiž velice často vedly ke zraněním. Velmi mě zaujal případ horníka, který si chtěl způsobit tak vážný úraz, aby již nemusel pracovat v Uranových dolech a mohl se odstěhovat za svou manželkou a dcerou, jelikož pobyt v Příbrami bez nich velmi špatně nesl.¹⁰⁷ Mezi další obsah *Rubriky* patřily velmi často potyčky na zábavách, které způsobili právě zaměstnanci Uranových dolů. Některé z těchto činů byly klasifikovány jako ublížení na zdraví.¹⁰⁸ Stejně jako předešlá *Rubrika* vycházela v osmdesátých letech, vyskytovala se velmi často, téměř v každém čísle. Grafické zpracování hlavičky bylo jednoduché, obsahovala paragraf, za kterým byl napsán název Soudnička.¹⁰⁹

¹⁰² Glosy a glosičky, Atom č. 2 ze dne 10. 1. 1986, s. 3.

¹⁰³ Glosy a glosičky, Atom č. 3 ze dne 18. 1. 1985, s. 2.

¹⁰⁴ Zetkař: slovo vzniklé ze spojení zameškaná směna, přeneseně se používalo pro všechny zaměstnance, kteří často nechodili do práce.

¹⁰⁵ Glosy a glosičky, Atom č. 40 ze dne 10. 10. 1986, s. 3.

¹⁰⁶ Obr. č. 6, s. 62.

¹⁰⁷ Soudnička, Atom č. 28 ze dne 4. 7. 1986, s. 3.

¹⁰⁸ Soudnička, Atom č. 12 ze dne 21. 3. 1986, s. 2.

¹⁰⁹ Obr. č. 7, s. 63.

9. ROH středisko odborářské výchovy

Tato *Rubrika* sloužila, jak ostatně název napovídá, Revolučnímu odborovému hnutí. Jedná se čistě o *Rubriku* informačního charakteru, jelikož se v ní objevovaly informace o přednáškách pro členy různých kurzů, které byly pořádány ROH v rámci dalšího vzdělávání jejích členů. *Rubrika* má jednotnou strukturu: Kdy se bude přednáška konat, kde se bude konat, kdo bude přednášet a na jaké téma. Témata v rámci odborářské výchovy byla různorodá, od právních informací pro pracující¹¹⁰ po technické novinky, které by bylo možno uplatnit v UD, popřípadě technologické postupy,¹¹¹ které již byly začleněny do pracovního procesu v uranových dolech. Také byly pořádány přednášky ekonomického charakteru, které se zabývaly vývojem platových podmínek v UD.¹¹² Velmi často se také objevují přednášky politického zaměření.¹¹³ Tato *Rubrika* vycházela hlavně ve druhé polovině sedmdesátých let, v osmdesátých letech již nepokračovala, v časopise se objevovala velmi často, prakticky se dá říci, že každé druhé číslo ji obsahovalo. Hlavička znázorňovala znak ROH, za tímto symbolem byl nápis středisko odborové výchovy.¹¹⁴

10. Rozhovor týdne

Rubrika byla v časopise rozšířena na konci osmdesátých let a jednalo se o rozhovory s různými osobami. Mezi tázanými byli například pořadatelé různých akcí, které se v Příbrami konaly,¹¹⁵ dále můžeme uvést zaměstnance různých pracovišť, kteří mohli dát čtenářům užitečné informace, uvedu například rozhovor s vedoucím STK¹¹⁶ nebo s vedoucím příbramské rozvodny.¹¹⁷ Úvod rozhovoru se většinou objevil hned na titulní stránce, a pokud byl rozhovor delší, jeho dokončení se nacházelo na druhé nebo třetí stránce časopisu. Grafická podoba loga se také po dobu vycházení *Rubriky* nepozměnila.

¹¹⁰ ROH středisko odborářské výchovy, Atom č. 5 ze dne 31. 1. 1975, s. 2.

¹¹¹ ROH středisko odborářské výchovy, Atom č. 15 ze dne 5. 4. 1975, s. 3.

¹¹² ROH středisko odborářské výchovy, Atom č. 4 ze dne 30. 1. 1976, s. 4.

¹¹³ ROH středisko odborářské výchovy, Atom č. 2 ze dne 8. 1. 1975, s. 3.

¹¹⁴ Obr. č. 8, s. 64.

¹¹⁵ Rozhovor týdne, Atom č. 7 ze dne 14. 2. 1986, s. 1.

¹¹⁶ Rozhovor týdne, Atom č. 3 ze dne 17. 1. 1986, s. 1.

¹¹⁷ Rozhovor týdne, Atom č. 4 ze dne 24. 1. 1986, s. 2.

11. Společenská prověrka

Rubrika, která informovala čtenáře o úsporách jednotlivých závodů Uranových dolů a vyzdvihovala pracovníky, kteří se zasloužili o splnění úsporných opatření. Zaměstnanci jsou jmenovitě uvedeni a u jejich jména je vypsána částka, kterou se jim podařilo ušetřit svými návrhy a dalšími opatřeními.¹¹⁸ Úspory byly prováděny v rámci socialistických závazků a snahou bylo ušetřit materiál, palivo a energie. Na závodech dokonce existovaly jakési „hlídky“, jejich úkolem bylo dohlížet na dodržování úsporných opatření.¹¹⁹ Tato *Rubrika* vycházela od roku 1985 do roku 1988. Do sedmého čísla časopisu v roce 1985, byl text *Rubriky* ohraničen černou vlnovkou, název *Rubriky* se nacházel v černém obdélníku. V následujících číslech se černá vlnovka okolo textu již neobjevuje.

12. Encyklopedie hornického humoru

Druhá *Rubrika*, která vycházela pro pobavení čtenářů časopisu. Encyklopedie hornického humoru je jediná z *Rubrik*, u které známe autora, byl jím PhDr. Eduard Bejček, CSc. Rozsahem je největší ze všech a nevycházela v každém čísle. Byla řazena abecedně, podle písmena se věnovala určitému druhu humoru, např. A – Anekdoty,¹²⁰ B – Básničky¹²¹ atd. Využita byla téměř celá abeceda, mimo písmen X, Q a dalších, která se v češtině tolik nepoužívají. *Rubrika* vycházela od roku 1988 až do roku 1991. Mně osobně se tato *Rubrika* líbila nejvíce ze všech, protože není žádným způsobem zaměřena politicky a je i pro dnešní dobu velmi vtipná. Myslím si, že čtenáři časopisu *Atom* tuto *Rubriku* měli rádi. Právě proto, že nebyla zpolitizována, podařilo se jí, jako jedné z mála, přežít v časopise i po roce 1989. Jedná se o jedinou *Rubriku*, kterou doplňují ilustrace.

¹¹⁸ Společenská prověrka, *Atom* č. 5 ze dne 1. 2. 1985, s. 1.

¹¹⁹ Společenská prověrka, *Atom* č. 4 ze dne 25. 1. 1986, s. 1.

¹²⁰ Encyklopedie hornického humor, *Atom* č. 1 ze dne 7. 1. 1988, s. 3.

¹²¹ Encyklopedie hornického humoru, *Atom* č. 2 ze dne 15. 1. 1988, s. 3.

13. Intenzifikace - náš program

Velice zajímavá *Rubrika*, která nám umožňuje udělat si představu o tzv. přestavbě v socialistickém Československu. Snahou bylo informovat pracovníky o důležitých úkolech, které se musí splnit, již to nebylo jako v *Rubrice* Veřejná kontrola plnění plánu, kde se nacházely informace pouze o tom, na kolik procent se plán plní. V této *Rubrice* čtenáři nacházeli informace o nových technologických možnostech, díky kterým by bylo možno pracovat efektivněji.¹²² *Rubrika* vycházela od roku 1987 a byla ukončena v listopadu 1989.

Dle mého názoru se *Rubriky* dají rozdělit do několika skupin. První jsem nazval Hospodářsko – sociální, do této skupiny lze zařadit: Veřejná kontrola plnění plánu, Společenská kronika, ROH středisko odborářské výchovy, Rozhovor týdne, Společenská prověrka, Intenzifikace – náš program. Druhou skupinu jsem nazval Preventivní. Do této skupiny řadím: Motoristé stop, Soudnička, Tiskneme neradi. Všechny tyto *Rubriky* se snažily upozorňovat čtenáře na protizákonné aktivity a dávaly rady, jak předcházet problémům se zákonem. Fungovaly, tedy podle mě, jako jakási forma prevence a pravděpodobně měly zabránit opakování těchto prohřešků u dalších pracovníků potažmo občanů. Třetí skupině jsem dal název Informativní, do této skupiny spadají: Kam za kulturou a Malý oznamovatel. Tyto *Rubriky* mají čistě informativní charakter a neprojevuje se v nich žádným způsobem politická či hospodářská tematika. Poslední skupinu jsem nazval Humoristická a sem patří: Glosy a glosičky, Encyklopedie hornického humoru. Snažily se rozptýlit čtenáře časopisu a zároveň fungovaly jako odlehčení, již tak velmi tendenčně zaměřeného periodika, jakým byl Příbramský *Atom*.

¹²² Intenzifikace – náš program, *Atom* č. 1 ze dne 4. 1. 1987, s. 1, 2.

IV. 2. Témata

Rubriky mají svůj stálý název a formu. Tato podkapitola se věnuje skupině, nazvané Témata. Pracovní název *Témata* je vybrán z toho důvodu, že tuto skupinu článků spojuje pouze téma, kterému se věnují.

1. Uranové doly Příbram

Tento ucelený název zahrnuje všechny články, které se věnovaly tematice Uranových dolů Příbram. Toto *Téma* je uvedeno jako první, jelikož se mu v časopise dostává největšího prostoru. Toto široké téma by se dalo rozdělit dokonce na několik podskupin. Mezi důležité články patří ty, které se věnují technickým novinkám usnadňující práci horníkům.¹²³ Velice často se objevují informace o brigádách pracovníků, kteří příkladně plnili své pracovní povinnosti. Byli proto dáváni za příklad dalším zaměstnancům, aby se je snažili napodobovat v nejlepším případě i překonávat.¹²⁴ Tímto způsobem se udržovala zdravá soutěživost mezi jednotlivými brigádami pracovníků. Důležitou informací pro pracovníky bylo také uveřejňování změn v platovém ohodnocení a ve finančních odměnách.¹²⁵ Významnou událostí pro zaměstnance UD Příbram byl Den horníků, který připadal na 9. září. Tradice přetrvala v hornických městech až do současnosti. V tento den se udělovala vyznamenání pro zvláště zasloužilé zaměstnance, nejvyšším oceněním, které mohl zaměstnanec získat, bylo Vyznamenání Za vynikající práci, k jeho zrušení došlo v roce 1990.¹²⁶ Číslo časopisu, které se vydávalo ke dni horníků, mělo světle zelené nadpisy a od osmdesátých let k němu byla vydávána příloha, která je co do rozsahu stejná jako jedno číslo *Atomu*, ale byla celobarevná. Speciálních příloh není mnoho a jsou jedinou barevnou součástí časopisu za celou jeho existenci.¹²⁷ Důležitým doplňkem informací o UD Příbram jsou fotografie, velmi často zobrazují jednotlivé doly, hlavně pak důlní věže jednotlivých dolů,¹²⁸ také se objevuje mnoho fotografií z podzemí dolů. Tyto obrázky velmi dobře ilustrují vzhled podzemí dolů i pro čtenáře, který v té době neměl možnost se do podzemí dostat a dnes jsou neocenitelným pramenem.¹²⁹ Mezi fotografiemi se dají nalézt i kuriozity. V jednom

¹²³ Atom č. 10 ze dne 7. 3. 1986, s. 2.

¹²⁴ Atom č. 11 ze dne 8. 3. 1974, s. 2.

¹²⁵ Atom č. 48 ze dne 13. 12. 1985, s. 2.

¹²⁶ Atom č. 34 ze dne 6. 9. 1985, s. 1.

¹²⁷ Tamtéž, s. 5-8.

¹²⁸ Atom č. 3 ze dne 22. 1. 1971, s. 1.

¹²⁹ Atom č. 27 ze dne 23. 7. 1971, s. 1.

číslu se objevila fotografie známého českého zpěváka Karla Gotta, zpěvák je zachycen v podzemí dolu se sbíječkou.¹³⁰

2. Rok 1968

Články, věnující se tomuto roku se dají rozdělit na několik skupin. První z nich jsou bezprostřední reakce právě v číslech z roku 1968. Druhou skupinou jsou články ze sedmdesátých let. Zaujímají velmi negativní stanovisko vůči politickým změnám. Dokonce v roce 1977, stejně jako Charta 77, je odsuzují. Poslední, třetí skupinou, jsou články v číslech, které vyšly po Sametové revoluci a dále v letech 1990 a 1991, které se k tomuto smutnému roku vrací.

Osobně mě velmi překvapilo, jak rychle musely tehdejší orgány zareagovat, jelikož samotné invazi se věnuje pouze jedno číslo.¹³¹ V čísle lze vidět, že invaze byla skutečně nečekaná, samotný časopis se věnuje invazi pouze na první stránce několika články a vyjádřeními, dále ještě heslem nad logem časopisu: „*Naše věc je spravedlivá – pravda zvítězí! Budme pevní jednotni a svorní!*“ Dále je zde rezoluce, kterou poslal ředitel UD Ing. Jaroslav Majer tehdejší vládě. Rezoluce zastavuje dodávky rudy, z úst ředitele Majera pochází také výrok Ani gram uranu okupantům. Ještě v roce 1968 byl Ing. Majer zatčen, za podivných okolností se mu podařilo utéci a emigroval do Kanady. Zbylé strany tohoto čísla se invazi nevěnují, pravděpodobně byly připraveny již dlouho dopředu, a proto úpravy postihly pouze první stranu, která ještě nebyla celá dotvořena. Dále lze nalézt zmínky v některých zářijových číslech,¹³² ale další informace o vpádu vojsk Varšavské smlouvy se v číslech z roku 1968 již nenacházejí. Dokonce ani čísla z roku 1969 se tomuto tématu nevěnují.

V sedmdesátých letech článků spojených s rokem 1968 velmi ubylo a změnila se i jejich funkce. Nesnažily se podávat faktické informace jako články z let 1968 a 1969, ale spíše odsuzovaly demokratizační procesy spojené s Pražským jarem. Podařilo se mi nalézt pouze tři články, které se zmiňují o událostech v roce 1968. První z nich má název Sovětská armáda – pevná hráz míru, který děkuje invazním vojskům za potlačení protikomunistických živlů v roce 1968.¹³³ Druhý článek pochází také z roku 1972, nese název Operace Československo. Jedná se o novou publikaci, která obsahovala

¹³⁰ Atom č. 18 ze dne 6. 5. 1972, s. 4.

¹³¹ Atom č. 32 ze dne 23. 8. 1968.

¹³² Atom č. 33 ze dne 6. 9. 1968.

¹³³ Sovětská armáda – pevná hráz míru, Atom č. 7 ze dne 18. 2. 1972, s. 3.

dokumenty usvědčující západní velmoci ze zřizování protikomunistických buněk v Československu v roce 1968.¹³⁴ Poslední článek, který se věnuje událostem ze srpna 1968, pochází z roku 1977.¹³⁵ V tomto čísle se objevují velmi negativní názory na Chartu 77 a jejich součástí je také odsuzování demokratizačních procesů v roce 1968.

Výše zmíněné tři články jsou vše, co se dá najít v časopise až do roku 1989, překvapilo mě, že ani v číslech z let 1978 nebo 1988 se tomuto tématu nevěnuje naprosto žádná pozornost. První článek, který se k srpnovým událostem staví neutrálně, pochází ze srpna 1989.¹³⁶ Skutečně objektivní články se objevují v srpnových číslech z roku 1990.¹³⁷ V těchto číslech jsou také otištěny, do té doby nikdy nezveřejněné, fotografie demonstrací a také hesel, které se dle fotografií nacházely téměř všude, na zdech budov¹³⁸ i na asfaltovém povrchu silnic.¹³⁹

3. Reflexe zahraničních událostí

Toto *Téma* obsahuje skupinu článků, které podávají informace o událostech ve světě a jsou řazeny chronologicky. První zahraniční událost, která se objevila v časopise, byl protest zaměstnanců proti postupu vlády v Súdánu po nezdařeném komunistickém převratu v roce 1971.¹⁴⁰ K pokusu o převzetí vlády došlo mezi 19. a 22. červencem 1971. Největší prostor dostává válka ve Vietnamu, ale lze vysledovat i další události světového významu, které pronikly na stránky časopisu. Velmi mě překvapilo, že se čísla ze šedesátých let o válce ve Vietnamu vůbec nezmiňují. Poprvé se s tímto tématem v časopise lze setkat až v sedmdesátých letech. Nejvíce článků vztahujících se k tomuto konfliktu pochází z roku 1972. Jsou to články, které uveřejňují nesouhlas některých pracovníků dolů s agresí USA ve Vietnamu.¹⁴¹ Dále se jedná o články malého rozsahu, které vyzdvihují „bratrskou pomoc“ vietnamskému lidu.¹⁴² Ještě se mi podařilo nalézt jeden malý článek v roce 1973¹⁴³ a tím veškeré informace o válce ve Vietnamu končí. Z roku 1974 pochází článek, který vyzývá všechny čtenáře k protestům proti postupům

¹³⁴ Operace Československo, Atom č. 11 ze dne 17. 3. 1972, s. 4.

¹³⁵ Atom č. 3 ze dne 21. 1. 1977, s. 1.

¹³⁶ Srpnové události a dnešek, Atom č. 31 ze dne 18. 8. 1989, s. 1, 3.

¹³⁷ Atom č. 29 ze dne 17. 8. 1990.

¹³⁸ Tamtéž s. 3.

¹³⁹ Atom č. 30 ze dne 24. 8. 1990, s. 1.

¹⁴⁰ Atom č. 28 ze dne 30. 7. 1971, s. 1.

¹⁴¹ Atom č. 20 ze dne 19. 5. 1972, s. 1.

¹⁴² Atom č. 22 ze dne 2. 6. 1972, s. 2.

¹⁴³ Atom č. 9 ze dne 2. 3. 1973, s. 1.

Pinochetovy vlády v Chile.¹⁴⁴ V roce 1975 se objevila výzva k demonstraci proti Frankistickému Španělsku.¹⁴⁵ Rok 1977 obsahuje jeden článek, který se ostře staví proti jadernému programu USA a rozhodnutí vlády vyrábět neutronové bomby.¹⁴⁶

V osmdesátých letech dochází ke změně, otištěné články již nejsou tolik radikální a negativistické, jako v letech sedmdesátých, spíše se jedná o články neutrálního charakteru, které se snaží čtenářům zahraničí přiblížit. První článek pocházející z roku 1984 a jedná se rozhovor s pracovníkem z Uzbekistánu.¹⁴⁷ Stať je opět příkladem smutné skutečnosti, že nařízení ze SSSR se musela splnit. Jedná se o formální souhlas s neúčastí Československých sportovců na olympijských hrách v Los Angeles.¹⁴⁸ Další z mnoha článků v roce 1984 se věnuje družbě s NDR, která v roce 1984 oslavila 30. výročí svého vzniku.¹⁴⁹ Z roku 1986 pochází drobný článek, který informuje čtenáře o částce vybrané na pomoc Mexiku. V roce 1986 postihlo okolí hlavního města silné zemětřesení, na pomoc Mexiku vybrali zaměstnanci dvou úseků částku 1 050 Kčs.¹⁵⁰ Velmi podobný je článek z roku 1988, který pořádá sbírku pro Arménii, které také postihlo zemětřesení. Sběrka pro Arménii byla bohatší než pro Mexiko, vybralo se 1 830 Kčs.¹⁵¹

4. Období 2. světové války

Časopis se periodicky vracel k událostem 2. světové války. Nejvíce článků se objevovalo v měsíci květnu. V kapitole o historii města jsem se již zmiňoval, že u obce Slivice došlo k poslední bitvě 2. světové války v Evropě, a právě i k této události se vracejí některé články.¹⁵² V roce 1971 byl u Slivice slavnostně odhalen památník vítězství, ani tato informace nesměla v časopise chybět.¹⁵³ Nejobsáhleji se 2. světové válce věnují ročníky 1975 a 1985, tedy ročníky kulatých výročí osvobození ČSSR Rudou armádou. Číslo 20 z roku 1975 je i jinak graficky upravené. Hlavní nadpisy jsou stylizovány do rudé barvy a uprostřed titulní strany se nachází číslo třicet společně

¹⁴⁴ Junta se chystá k dalším popravám, Atom č. 11 ze dne 8. 4. 1974, s. 1.

¹⁴⁵ Atom č. 37 ze dne 3. 10. 1975, s. 1.

¹⁴⁶ Jsme proti neutronové bombě, Atom č. 28 ze dne 21. 8. 1977, s. 1.

¹⁴⁷ Atom č. 19 ze dne 12. 5. 1984, s. 3.

¹⁴⁸ Atom č. 22 ze dne 1. 6. 1984, s. 3.

¹⁴⁹ Atom č. 26 ze dne 29. 6. 1984, s. 1,3. Přitom jako datum založení NDR se uvádí 7. říjen 1949! Správně by to mělo být 35. výročí založení NDR.

¹⁵⁰ Atom č. 37 ze dne 27. 9. 1985, s. 1.

¹⁵¹ Atom č. 48 ze dne 16. 12. 1988, s. 1.

¹⁵² Atom č. 20 ze dne 16. 5. 1986, s. 1.

¹⁵³ Atom č. 18 ze dne 7. 5. 1971, s. 1.

s vlajkou ČSSR a SSSR. V roce 1985, tedy v roce 40. výročí osvobození, vypadá časopis jinak, v tomto roce vyšel jako dvojčíslo a jeho grafická úprava není natolik agresivní jako v roce 1975.¹⁵⁴ Dvojčíslo je plné vzpomínek pamětníků, kteří byli přímými účastníky bitvy u Slivice, ale také lze nalézt rozhovory s bývalými příslušníky 1. Československého armádního sboru v SSSR,¹⁵⁵ s bývalým vězněm z koncentračního tábora Sachsenhausen¹⁵⁶ a s lékařem, který se v roce 1939 účastnil pohřbu Jana Opletala.¹⁵⁷

Jelikož časopis byl vydáván v době, kdy ještě neexistovala Česká a Slovenská republika, ale společný stát Československo, je velká pozornost věnována také Slovenskému národnímu povstání (SNP).¹⁵⁸ Největší pozornost byla SNP věnována stejně jako konci 2. světové války v letech kulatého výročí, tedy v roce 1974¹⁵⁹ a 1984.¹⁶⁰ Při příležitosti těchto výročí se v časopise objevily rozhovory s přímými účastníky SNP.¹⁶¹

Poslední téma, které se v časopise objevuje v souvislosti s obdobím 2. světové války je vyhlazení obce Lidice, a to opět hlavně v letech 1972¹⁶² a 1982. Velmi mě překvapilo, že o vesnici Ležáky, kterou postihl stejný osud jako Lidice, se časopis nezmiňuje.

I přes to, že časopis vycházel v době totality, musím ocenit uveřejnění mnoha rozhovorů s pamětníky událostí 2. světové války. Tyto rozhovory jsou neocenitelným svědectvím lidí, které již v dnešní době nelze získat, a proto mají i pro současnost velkou výpovědní hodnotu.

¹⁵⁴ Srov. Atom č. 20 ze dne 8. 5. 1975; Atom č. 18 - 19 ze dne 8. 5. 1985.

¹⁵⁵ Atom č. 19 ze dne 8. 5. 1985 s. 4

¹⁵⁶ Atom č. 19 ze dne 8. 5. 1985 s. 3.

¹⁵⁷ Tamtéž s. 1, 2.

¹⁵⁸ SNP – povstání trvalo od 29. 8. do 28. 10. 1944, kdy bylo zahráno do hor nacisty a jejich přísluhovači, a přešlo na partyzánský způsob boje.

¹⁵⁹ Atom č. 32 ze dne 30. 8. 1974.

¹⁶⁰ Atom č. 32 ze dne 24. 8. 1984.

¹⁶¹ Atom č. 32 ze dne 30. 8. 1974, s. 3.

¹⁶² Atom č. 23 ze dne 9. 6. 1972, s. 1.

5. Výstavba města a jeho perspektivy

Časopis se věnoval také výstavbě ve městě, hlavním tématem byly bytové jednotky pro horníky. Nový stavební rozvoj města je prezentován spíše pomocí fotografií než článků. Fotografie jsou neocenitelným pramenem pro dokumentaci stavebního rozvoje města. Několik článků se v časopise přeci jen vyskytuje. Prvním z nich je rozhovor s předsedou Městského národního výboru o budoucnosti města Příbram a pochází z roku 1971¹⁶³ Dalším důležitým článkem je rozbor 37. etapy výstavby, který je doplněn vizualizacemi nové městské čtvrti, stavba začala v roce 1974 a byla dokončena koncem osmdesátých let.¹⁶⁴ Zajímavý je také článek nazvaný Plodné čtvrtstoletí stavbařů, který rekapituluje dokončené stavební projekty, díky tomuto článku lze v hrubých rysech poznat historii urbanistického rozvoje města.¹⁶⁵ Další informace o postupujících pracích na 37. etapě lze nalézt v článku z roku 1974.¹⁶⁶ Posledním informace o rozvoji města podává článek z roku 1978.¹⁶⁷

6. Bezpečnost práce a pracovní úrazy

Bezpečnosti práce věnuje časopis mnoho prostoru. Téměř v každém čísle lze najít článek, který informoval o úrazu, někdy i smrtelném. Velmi časté jsou rozhovory s bezpečnostními předáky jednotlivých dolů, kteří v nich popisují své zkušenosti s úrazy a také radí, jak úrazům předcházet. Články, které se věnují bilanci úrazů, se objevují v časopise vždy na začátku měsíce, dále počátkem dubna, července, listopadu a v lednu nadcházejícího roku. Z tohoto rozložení usuzuji, že přehled se prováděl měsíčně, čtvrtletně a ročně. Velmi přínosný je článek z roku 1971, který přehledně sepisuje počty úrazů za rok 1970.¹⁶⁸ Počet úrazů mě velmi překvapil. V článku se uvádí, že bylo ošetřeno celkem 4 171 úrazů, což, jak článek uvádí, je 33% nárůst proti roku 1969. Existují i čísla časopisu, která jsou vyhrazena pouze bezpečnosti práce.¹⁶⁹ Rozhodl jsem se tento problém pojmout jiným způsobem, jelikož vypisování jednotlivých úrazů mi připadá nepřehledné, vytvořil jsem dvě tabulky. První mapuje roky 1971 - 1975, druhá roky 1985 - 1989. Tabulky zahrnují veškeré zkoumané články, které obsahují informace o jednotlivých úrazech zaměstnanců, a následně provádím komparaci těchto dvou

¹⁶³ Atom č. 10 ze dne 12. 3. 1971, s. 1, 2.

¹⁶⁴ Atom č. 23 ze dne 9. 6. 1972, s. 3.

¹⁶⁵ Atom č. 35 ze dne 23. 9. 1973, s. 1, 3.

¹⁶⁶ Atom č. 44 ze dne 22. 11. 1974, s. 2.

¹⁶⁷ Atom č. 10 ze dne 10. 3. 1978, s. 2.

¹⁶⁸ Atom č. 5 ze dne 5. 2. 1971, s. 3.

¹⁶⁹ Atom č. 14 ze dne 2. 4. 1975.

tabulek. Do tohoto výčtu nezahrnuji články vycházející z výročních zpráv o úrazech, jelikož ty pouze shrnují a porovnávají procentní nárůst nebo úbytek poranění zaměstnanců. Samotný počet zranění se v nich neobjevuje.

Tabulka č. 1: Četnost článků popisující úrazy 1971 – 1975

Rok	Četnost článků	Počet zraněných (Těžce/Lehce)	Počet usmrcených
1971	8	3/5	2
1972	7	2/11	3
1973	6	4/0	6
1974	2	0/0	2
1975	2	1/0	2

Tabulka č. 2: Četnost článků popisující úrazy 1985 -1989

Rok	Četnost článků	Počet zraněných (Těžce/Lehce)	Počet usmrcených
1985	2	0/2	1
1986	0	0	0
1987	0	0	0
1988	1	0	1
1989	1	0	1

V tabulce č. 2, oproti tabulce č. 1, vidíme markantní úbytek článků, které se věnují jednotlivým úrazům pracovníků. V období sledovaném v tabulce č. 2 se častěji objevují shrnující články o úrazech pro celé UD Příbram. Domnívám se tedy, že již nedocházelo k tolika závažným úrazům, které by si zasloužily vlastní článek. Pokud se úraz stal, z velké části se tak stalo proto, že došlo k porušení bezpečnosti práce. Tento fakt se shoduje s výpověďmi pamětníků. Dle časopisu se úrazovost snížila díky lepším

bezpečnostním opatřením a zapojení většího množství mechanizace.¹⁷⁰ Také dochází ke změně druhů úrazů, o čemž informuje článek z roku 1987.¹⁷¹

7. Turistika a volný čas

V časopise vycházelo mnoho článků, které čtenáře informovaly o událostech kulturního i sportovního charakteru. Nabádaly, jak využít volný čas, objevovaly se nejrůznější tipy na výlety či možnosti zájezdů. Je třeba upozornit, že časopis obsahoval i různé cestopisné články, pro čtenáře jistě velmi atraktivních destinací. Několikrát se objevily nabídky zájezdů, mezi kterými se nejčastěji vyskytly ty do SSSR.¹⁷² Častější jsou ovšem články vycházející na pokračování z destinací, které byly pro běžného občana téměř nedostupné. Tyto cestopisné seriály se v časopise poprvé objevily ve druhé polovině sedmdesátých let a bylo to 10 dní v SSSR¹⁷³ a V zemi našich přátel.¹⁷⁴ V osmdesátých letech se tyto cestopisy přesouvají pro čtenáře do exotičtějších zemí, velmi zajímavým je ten, s názvem Přechody zahraničních hor¹⁷⁵ a také Za velkou louží.¹⁷⁶ Časopis rovněž obsahuje množství článků, které se věnují zajímavým místům v okolí Příbrami. Tyto informace podávají V sobotu z města ven¹⁷⁷ a Kam na neděli.¹⁷⁸ Další možností, jak strávit volný čas, představuje sport. Sportovním aktivitám časopis dával mnoho prostoru. Velmi časté jsou články věnující se fotbalu a hokeji, také se často objevují ty věnované spartakiádě.¹⁷⁹

¹⁷⁰ Atom č. 23 ze dne 22. 5. 1987, s. 1, 2.

¹⁷¹ Atom č. 24 ze dne 29. 5. 1987, s. 1, 2.

¹⁷² Pojeďte do Moskvy, Atom č. 13 ze dne 2. 4. 1971, s. 2.

¹⁷³ Vycházelo v létě roku 1974 od č. 19 ze dne 3. 5. 1974, s. 2.

¹⁷⁴ Vycházelo v průběhu roku 1972 od č. 24 ze dne 18. 6. 1972, s. 2.

¹⁷⁵ Objevuje se vždy v létě od roku 1985 do roku 1988.

¹⁷⁶ Vychází na pokračování v každém čísle z roku 1989.

¹⁷⁷ Články se objevují od května do srpna roku 1971.

¹⁷⁸ Létó – podzim 1977.

¹⁷⁹ Články věnované spartakiádě se objevují od poloviny 80. let.

IV. 3. Šedesátá léta

V 60. letech byl časopis méně politicky zaměřený, neobjevuje se tolik politicky poplatných článků, jako v pozdějších desetiletích. Důležitá výročí, jako 1. máj,¹⁸⁰ Den osvobození,¹⁸¹ Vítězný únor,¹⁸² nejsou zpracovány po grafické stránce natolik agresivně jako v letech následujících. V šedesátých letech se také objevil článek, který popisoval zabezpečení pro zaměstnance v uranovém průmyslu v USA.¹⁸³ Dále je, dle mého názoru, velmi zajímavý článek s názvem Život v záři uranu. Tento článek vycházel postupně během roku 1968 a šlo o rozhovory s lékaři, kteří zde vyjadřovali své názory na problematiku zdraví zaměstnanců.¹⁸⁴ Ve vánočních číslech v šedesátých letech se objevují fotografie betlémů, což v letech následujících nebylo možné uveřejnit.¹⁸⁵

IV. 4. Sedmdesátá léta

Rok 1972 byl pro časopis velmi významným, jelikož oslavil 15 let své existence, tomuto výročí se věnuje téměř celé jedno číslo.¹⁸⁶ Zásadním rozdílem oproti jiným číslům bylo, že první strana, která se téměř výlučně věnovala nejdůležitějším politickým či hospodářským aktualitám, byla tentokrát vyhrazena pro článek, který shrnuje fungování časopisu za posledních 15 let.¹⁸⁷ Zajímavou informací, kterou se z článku dozvíme, je nepochybně objem nákladu. Za patnáct let vyšlo 670 čísel časopisu, v nákladu 3 000 000 výtisků, počítány společně *Sbíječka* i *Atom*. Také jsou zde uveřejněny fotografie některých pracovníků tiskárny, která časopis tiskla.¹⁸⁸ Číslo má jinou grafickou úpravu, do červené barvy je stylizováno logo a nadpisy článků na poslední straně. Přes celou první stranu bylo velké červené číslo 15 zvýrazněno rámečkem.¹⁸⁹

Díky časopisu lze zjistit, že v době socialismu existovala řada dnů a měsíců v roce, které byly věnovány určité činnosti či výročí. Například duben byl měsícem lesů a listopad měsícem Československo-sovětského přátelství. Mezi významné dny patřily

¹⁸⁰ Atom č. 17 ze dne 28. 4. 1968, s. 1.

¹⁸¹ Atom č. 18 z dne 4. 5. 1968, s. 1.

¹⁸² Atom č. 8 ze dne 23. 2. 1968, s. 1.

¹⁸³ Tak jsou zabezpečeni pracovníci uranového průmyslu v USA, Atom č. 17 ze dne 28. 4. 1968, s. 1, 2.

¹⁸⁴ První díl se objevil v čísle 19 z roku 1968, s. 2.

¹⁸⁵ Atom č. 47 ze dne 19. 12. 1969, s. 4.

¹⁸⁶ Atom č. 2 ze dne 14. 1. 1972.

¹⁸⁷ Před 15 lety vyšlo 1. číslo, Atom č. 2 ze dne 14. 1. 1972, s. 1.

¹⁸⁸ Atom č. 2 ze dne 14. ledna 1972, s. 4.

¹⁸⁹ Obr. č. 9, s. 59.

6. 10. den ČSLA¹⁹⁰ a 21. 9. den Rozhlasu a televize. V sedmdesátých letech se objevují články věnující se dalším různým výročím. Časopis nás informuje, že rok 1975 byl Mezinárodním rokem ženy a číslo 7 téhož roku věnuje článek u příležitosti 125. výročí narození Boženy Němcové.

Pro mě velmi úsměvný článek pochází z roku 1971, ve kterém si předák stěžuje, že zaměstnanci si uranovou rudu odnášejí domů jako suvenýr.¹⁹¹ V sedmdesátých letech také časopis doplňují satirické ilustrace s hornickou tematikou. Dále se objevuje krátký komiks, který se jmenoval Příhody malého Cumílka, jednalo se o příběhy mladého cukráře, který se rozhodl pracovat jako horník. První díl se objevil v dubnu 1971. Dle mého názoru šlo o způsob propagace UD Příbram a komiks mohl sloužit také jako náborová kampaň. V posledním čísle se vždy objevila „silvestrovská stránka“, ta obsahovala různé vtipy, humorné příběhy a obrázkové vtipy.

Oproti šedesátým létům se časopis velmi změnil, přibylo politicky zaměřených článků a také grafická úprava důležitých komunistických svátků je v sedmdesátých letech více agresivní. Vítězný únor, 1. máj, VŘSR, všechna tato čísla mají rudé nadpisy.

IV. 5. Osmdesátá léta

V tomto období se časopis opět mírně změnil proti sedmdesátým létům. Hlavní změna proběhla po grafické stránce, časopis opustil červené nadpisy u zásadních svátků, změnila se kvalita tisku a písmo je čitelnější než v šedesátých a sedmdesátých letech. Dále se v časopise již nevyskytují satirické kresby a ani komiks. Také zmizela „silvestrovská stránka“, naopak přibylo množství fotografií. Vše ostatní zůstalo zachováno jako v sedmdesátých letech.

IV. 6. Devadesátá léta

V devadesátých letech časopis prošel největší proměnou za dobu své existence. Politicky tendenční články a hesla zmizela (Vítězný únor, První máj, Velká říjnová socialistická revoluce). Jelikož byla rozpuštěna Komunistická strana Československa, v časopise se již dále neobjevují články spojené s její politikou (sjezdy strany, závěry, různá hesla). V kurzu byly články, kde se řešila témata, která v předchozích ročnících

¹⁹⁰ ČSLA – Československá lidová armáda. Slavilo se překročení Dukelského průsmyku dne 6. října 1944 vojsky 1. Československého armádního sboru pod velením generála Ludvíka Svobody.

¹⁹¹ Atom č. 2 ze dne 15. 1. 1971, s. 4.

nepřicházela v úvahu. Jedná se například o vyvěšení americká vlajky v obci Slivice (průzkumná jednotka USA se podílela na osvobození příbramského regionu, avšak musela se stáhnout zpět k Plzni)¹⁹² a dále různé zprávy o událostech ze zahraničí. Z hlediska pracovního zpravodaje uranových dolů jsou velice časté články, které pojednávají o nemocech horníků následkem těžby (rakovina plic atd.),¹⁹³ tyto informace se v předchozích ročnících vůbec nevyskytují. Došlo k odtajnění velkého množství dokumentů, zvláště se jedná o objemy těžby uranu a různé statistické údaje.

¹⁹² Atom č. 19 ze dne 19. 5. 1990, s. 1.

¹⁹³ Atom č. 7 ze dne 16. 2. 1990, s. 3.

V. VÝPOVĚDI PAMĚTNÍKŮ

Tato kapitola je zaměřena již na samotné pamětníky a jejich výpovědi. Jak je psáno výše, je to podstatnou částí této bakalářské práce. Toto pojednání je významným doplněním informací, zároveň výsledná data poslouží ke komparaci, o které je pojednáno níže.

Přestože oral history je velice dobrou a jednoduchou metodou z hlediska zdroje informací, přináší s sebou řadu úskalí, která je nutno, při použití metody, brát v potaz. Mezi hlavní nedostatky se řadí zejména možné zkreslení podaných informací, kdy s odstupem času může docházet k záměně podaných faktů. Dále je možné, že pamětník záměrně zamlčí některé důležité údaje, které by jinak mohly pozměnit celkový stav věci. A v neposlední řadě si historik nemůže ověřit pravdivost a výpovědní hodnotu faktů, která mu pamětník poskytne. Ačkoliv těžba v uranových dolech byla ukončena v roce 1991, pamětníci, se kterými jsem měl možnost udělat rozhovor, jsou starší 70 let. Proto bude revize těchto zjištěných sdělení v budoucnosti málo pravděpodobná ba přímo i nemožná.

Setkal jsem se celkem se třemi pamětníky, kterým jsem kladl stejné otázky. Někteří pamětníci byli sdílní a pověděli mi také spoustu zajímavých příběhů a zážitků. Jiní byli stručnější a věcní, prakticky odpovídali jen na mé otázky, které jsou následující:

- Kdy jste začal pracovat na uranových dolech?
- Jak dlouho jste byl zaměstnancem uranových dolů?
- Na jaké pozici a na které šachtě jste pracoval?
- Jak často jste odebíral časopis Atom?
- Jaké články byly Vaše nejoblíbenější?
- V časopise se velice často objevují články, které se věnují bezpečnosti práce. Jak jste vnímal bezpečnostní opatření? Byla podle Vás dostatečná?
- Jak vypadal Váš běžný pracovní den?
- Jaké byly Vaše platové podmínky?
- Měl jste zdravotní problémy, které souvisely s prací v uranových dolech?
- Zažil jste něco zajímavého při své práci?
- Myslíte si, že se lišilo skutečné množství vytěženého uranu s oficiálními záznamy?

Pan Ondřej Popálený se narodil v roce 1928 na Slovensku. Vystudoval průmyslovou školu v Prešově, součástí studia na průmyslové škole byla také hornická praxe, kterou vykonával v Jáchymově. Již od roku 1946 působil jako hornický učeň, kdy se měl seznámit se základy provozu a bezpečnosti práce. Potom absolvoval povinnou vojenskou službu. Od roku 1957 pracoval v UD Příbram na šachtě číslo 5 jako horník. Poté byl přesvědčen, aby si podal přihlášku na vysokou školu, podle jeho vlastních slov „*aby měl na šachtě někdo titul*“. Vystudoval tedy Vysokou školu báňskou v Ostravě, zde získal titul inženýra.

Po návratu ze studií na UD Příbram byl jmenován inženýrem šachty. Jeho pracovní pozice obnášela dozor nad bezpečností v dole a její řízení. Do podzemí fýral jen několikrát do měsíce v rámci kontrol. Jemu podřízeni byli směnoví předáci, kteří dohlíželi na pracovníky v podzemí. Mimo tyto pracovní úkoly měl pan Popálený také další povinnosti, mezi které patřila povinná školení. Vzdělávání byla nezbytná, pokud se zaváděly nějaké nové ekonomické nebo technologické postupy. Výuka probíhala na různých místech v republice a účast na nich byla povinná. K další náplni práce pana Popáleného patřila také účast na poradách, kde se zodpovídal z toho, proč se splnil nebo nesplnil plán, z jakého důvodu a za jakých okolností docházelo k úrazům apod. Jeho pracovní den začínal v 6 hodin ráno a končil ve 14 hodin, jednalo se tedy o obvyklou osmi hodinovou pracovní dobu. Po ukončení důlní činnosti šachty číslo 5 pracoval na šachtách 6 a 9, kde pracoval až do důchodu. Platové ohodnocení pana Popáleného bylo velmi dobré. Jeho nástupní plat v roce 1957 činil 1 900 Kčs, pro porovnání, horník rudných dolů na stejné pozici, měl plat 1 000 Kčs. Bezpečnostní opatření hodnotí pamětník poměrně kladně. Úrazy, které se staly, většinou vyplynuly z nedbalosti nebo porušení předpisů zraněného. Podle výpovědi pamětníka největším nebezpečím byly tzv. „*flece*“ (což byly kusy horniny mezi dvěma rozsedlinami), které se mohly znenadání uvolnit a zavalit horníka. Při položení otázky, zda se lišilo skutečné množství vytěženého uranu s oficiálními záznamy, odpověděl pamětník tak, že oficiální množství se nedozvídali. Tyto informace byly přísně tajné, vypracovanou statistiku mělo k dispozici pouze generální ředitelství.

Zdravotní problémy, které by souvisely s prací v dolech, pan Popálený neměl. Díky jeho výpovědi si můžeme udělat představu o zdravotní péči poskytované pracovníkům UD Příbram. Zaměstnanci podstupovali pravidelné zdravotní prohlídky. Byly jim také nabízeny ozdravné rekreace, nejběžnějšími byly léčebné pobyty

v zotavovnách. Pro zaměstnance UD Příbram existovaly dvě – první z nich se nacházela v lokalitě Srní na Šumavě, druhá ležela ve Vysokých Tatrách. Toto slovenské středisko se nacházelo v oblasti Tatranská Lomnica, kde měly zaměstnanci k dispozici hotel Uran. Co je zajímavé, pracovníci měli také možnost vycestovat na ozdravné pobyty do tehdejší Jugoslávie. Pobyt trval obvykle 14 dní a k dispozici měli jednoho či dva lékaře, kteří s nimi cestovali.

Časopis Atom, podle výpovědi pana Popáleného, byl položený na vrátnici, a kdo měl zájem, mohl si ho libovolně odebírat. Jeho oblíbenými články byly různé „perličky“ ze života jiných zaměstnanců. Jako příklad pan Popálený uvádí příběh jistého Antonína Švece, který si do starého gramofonu doma schovával peníze za prémie. Jeho manželka, která o této tajné skrýši nevěděla, gramofon darovala sousedce. Když gramofon se sousedkou zapnula, začaly z něho vylétávat stokoruny. Nicméně zlozvyk pana Švece ani po tomto incidentu neustal, peníze si začal schovávat do tahací harmoniky, kterou později prohrál v kartách.

Pan Ondřej Popálený pracoval v UD Příbram do roku 1990, kdy odešel do důchodu. V dolech pracoval celkem 33 let.

Pan Emil Štrup se narodil v roce 1963, již v roce 1984 začal pracovat v UD Příbram, kde fáral na šachtě číslo 16, jako směnový předák. Dle jeho výpovědi měl ve své pracovní pozici na starosti 6 – 7 dalších pracovníků. Pracovali na tzv. „čelbě“, což bylo místo, kde se pomocí sbíječek a vrtacích kladiv dobývala ruda. Dle pamětníka doly fungovaly na třísměnný provoz. Před šestou hodinou ranní už musel být na šachtě, kde se převlékl do pracovního oděvu, poté sfáral do podzemí. Pod povrchem čekal důlní vláček, který rozvážel horníky po podzemí na svá pracoviště. Uvádí, že na pracovišti byl okolo sedmé hodiny, vrtací práce probíhaly do 12:45 hodin, poté se opět přemístil k vláčku a do 14 hodin byl zpět na povrchu. Co se týká mezd, pan Štrup uvádí, že v té době šli pracovat do dolů v Příbrami všichni kvůli penězům. Výše platů se pohybovala od 1 200 do 3 000 Kčs, později, koncem 80. let, byl průměr až 9 000 Kčs. Bezpečnost v dolech byla, podle pana Štrupa, špatná, ale velmi záleželo na zodpovědnosti horníků. Někdy bylo nutné bezpečnostní nařízení porušit kvůli splnění požadavků vedení. On sám byl dvakrát zavalený, jednou na 8 hodin, než ho důlní záchranáři vyprostili ze závalu. Na práci se mu líbilo, že byla různorodá. Jestli se lišilo množství vytěženého uranu s oficiálními záznamy, pan Štrup neví, ale domnívá se, že ano, protože na haldách se vyskytovalo množství radioaktivního materiálu, který nebyl natolik kvalitní, aby se vyvážel. Pamětník uvádí, že práce v dolech na něm zanechala trvalé následky v podobě karpálních tunelů. Díky těmto zdravotním problémům ukončil práci v UD Příbram.

Stejně jako pan Popálený, pan Štrup uvádí, že časopis ležel na vrátnici a každý kdo chtěl, si ho mohl vzít. Mezi jeho nejoblíbenější články patřily zprávy a informace z dalších dolů. Pan Štrup pracoval v dolech od roku 1984 do roku 1991, tedy 8 let.

Jan Falát se narodil v roce 1951 a od roku 1971 začal pracovat na UD Příbram. Tento pamětník přesně popsal své umístění i s přesuny na jiné pracovní pozice. Začínal na dole číslo 6 na 20. patře. Na dolech pracoval místo povinné vojenské služby. Poté se přesunul na 21. patro a v roce 1976, kdy byl důl 6 zrušen, přešel definitivně na důl číslo 16. Pamětník opět uvádí, že dole fungovaly na třísměnný provoz, pan Falát pracoval od 5:50 hodin do 13:30 hodin. Ke své práci někdy vyfasoval i střelivo, jelikož měl střelmistrovský průkaz. Díky jeho výpovědi si lze udělat představu, jak probíhalo fárání do podzemí. Na šachtě číslo 16 byla čtyřpatrová (etážová) klec, do které se vešlo 80 horníků. Podle pokynů strojníka, který do mikrofonu říkal, na jaké patro se zrovna fárá, nastupovali horníci, kteří v daných patrech pracovali. Platové podmínky byly prý dobré s průměrnou mzdou okolo 800 Kčs za směnu. Bezpečností opatření v dolech byla, dle výpovědi, dobrá. Více tuto odpověď nerozvádí, jen dodává, že tato práce byla vykoupena krví. Sám měl jako následek práce v dole několikrát zlomenou ruku. Co se týká plnění plánu, sám přiznává, že těmto věcem moc nerozuměl.

Během své práce zažil spoustu zajímavých zážitků, vzpomíná na dva spolupracovníky. Prvním z nich Jan Kukučka, který, podle slov pana Faláta, byl notorický alkoholik, býval opilý i na pracovišti. Dalším byl Pavel Novák, nešika, jenž obsluhoval pneumatické zařízení, které posunovalo vozíky do klecí. Jednou manipuloval s ovládáním natolik nešťastně, že vozíky místo, aby se posunuly do přepravní klece, spadly do jámy.

Časopis Atom si odebíral na vrátnici, jako všichni ostatní, někdy si vzal i dva, o svých oblíbených člancích se nezmiňuje.

Pan Falát ukončil práci pro UD Příbram v 1987, pracoval v dolech 17 let.

Pokud bych měl uvedené výpovědi pamětníků shrnout a porovnat se zjištěnými výsledky rozboru časopisu *Atom*, lze konstatovat, že svědectví pamětníků se do velké míry shodují. Vzhledem k tomu, že každý z výše uvedených pánů pracoval na jiné pozici a za jiných podmínek, lze názorně poukázat na rozdíly různých pracovních zařazení na UD Příbram. Studovaný inženýr šachty měl, kromě jiného finančního ohodnocení, také mnohem více administrativních povinností než řadový horník. Jeho pracovní náplň nebyla sice tak fyziky namáhavá jako práce běžného horníka, ale o to větší zodpovědnost měl. Pracovní doba všech tří pamětníků byla stejná, jednalo se o tři směnný provoz. Všichni 3 pamětníci pracovali na denní směně, která byla osmi hodinová. Z výpovědí lze vyčíst, že jen samotný přesun na pracoviště a zpět trval zhruba 2 hodiny. Z toho vyplývá, že samotná důlní činnost neprobíhala více jak 6 hodin. Z hlediska platového ohodnocení lze konstatovat, že platové podmínky zaměstnanců v UD Příbram, byly velice dobré. Na tehdejší podmínky, uvedené výplaty představovaly poměrně velkou částku. Co se týče bezpečnosti, všichni 3 pamětníci se shodují v tom, že za nějaký úraz si většinou zraněný mohl sám, a to tím, že porušil nějaký předpis nebo bezpečnostní opatření. Každý z vyslechnutých si pamatuje alespoň jeden smrtelný úraz. Vyjma pana Popáleného, který se do podzemí dostával pouze několikrát do měsíce, ostatní utrpěli jistý druh zranění a potýkali se s následky práce v dolech. Jestli se míra vytěženého uranu shodovala s oficiálními záznamy, nikdo z pamětníků neví. Tyto informace se přísně tajily a mělo k nim přístup pouze generální ředitelství.

Časopis *Atom* byl, podle všech pamětníků, volně k dostání na vrátnici jednotlivých dolů, odkud si ho každý mohl libovolně brát. Z těchto výpovědí jsem získal pocit, že časopis nebyl nejspíše brán příliš vážně a nebyl tak populární, jak se sám prezentoval. Přesto pamětníci měli oblíbené určité rubriky nebo články. Každý z nich si vzpomíná na množství zážitků ze zaměstnání, některé jsou úsměvné, některé méně. Přestože práce v uranových dolech s sebou nesla určitá rizika, pamětníci na práci vzpomínají v dobrém, mnoho zde zažili. Zdá se mi také, že nebezpečí, které v dolech hrozilo, si nepřipouštěli (nebo spíše na to nechtěli myslet) přistupovali k této práci zodpovědně.

VI. ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se věnuje zejména rozboru časopisu Příbramský *Atom*, který vycházel ve druhé polovině 20. století jako zpravodaj Uranových dolů Příbram. V úvodu nechybí přehled literatury, stav dosavadního bádání a také představení hlavního pramene a jeho následný rozbor a kritika. Tato část se také věnuje stručnému představení příbramského regionu a nastínění tehdejší hospodářské situace v Československu. Druhou kapitolu tvoří historický a archeologický přehled historie města Příbram. Mimo historický vývoj samotného města se také soustředím na dějiny důlní činnosti, na vznik a vývoj Uranových dolů Příbram.

V následující kapitole je představen předchůdce *Atomu* časopis *Sbíječka*. Interpretace *Sbíječky* byla provedena na základě jejího prvního vydaného čísla, ve kterém se dozvídáme informace o tom, jak se časopis vyvíjel a jaké jsou představy redakce do budoucna ohledně *Sbíječky*. Podkapitola časopis Příbramský *Atom* se již věnuje samotnému uvedení tohoto hlavního pramene. Je popsána jeho vnější charakteristika, vzhled a formát. Stěžejní část celé práce tvoří čtvrtá kapitola Rozbor časopisu *Atom*. Tato kapitola osvětluje důvod rozdělení jistých článků, které mají podobné znaky a náležitosti, na *Témata* a *Rubriky*. V Dalšíh podkapitolách jsou rozebírány jednotlivá období vydávání časopisu, která jsou z praktických důvodů rozdělena na čtyři desetiletí, ve kterých časopis vycházel. Na tomto místě je pozornost věnována tomu, co bylo pro daná období, po která byl časopis vydáván typické. Zároveň jsou uvedeny nejpodstatnější rozdíly, ve kterých se charakter vydávaných článků odlišuje od předchozích. Dle mého názoru jsou dvě zásadní přelomové události, které směřovali vývoj obsahu časopisu. Prvním je rok 1968, jelikož od sedmdesátých let se *Atom* zaměřuje mnohem více na politické články a druhým je rok 1989. Od konce tohoto roku se periodikum transformovalo do skutečného zpravodaje UD Příbram a oprostilo se od politických článků a začalo se také zabývat tématy, která by před rokem 1989 nebylo možno veřejně publikovat.

Druhým podstatným bodem této bakalářské práce jsou výpovědi pamětníků. V této kapitole jsou nejdříve popsána možná úskalí, která využití metody oral history přináší. Pro přehled je také uveden seznam předkládaných otázek pamětníkům. Rozhovory s pamětníky jsou přepsány pro lepší orientaci do vět, což je, dle mého názoru vhodnější, než psaní typu otázka-odpověď. Závěr této kapitoly je věnován

shrnutí a porovnání poznatků. Navzdory poznatkům, které byly získány díky výpovědím pamětníků, je zřejmé, že se jedná pouze o malý vzorek a nelze tak dělat žádné širší obecné závěry. Do budoucna by bylo jistě vhodné získat větší množství pamětníků, kteří by byli ochotni o své práci hovořit. Ale to nebude jednoduchý a snadný úkol, protože pamětníků nám stále a nezadržitelně ubývá.

Práce s hlavním pramenem, časopisem *Atom*, byla dobrá zejména v tom, že text je strojový, to znamená dobře čitelný. Ovšem samotné získávání hlavního pramene bylo problematické, jelikož jednotlivé ročníky časopisu se nacházejí v různých institucích v celé České republice. Ani na jednom z těchto míst se nenachází všechny ročníky tohoto periodika. Nutno říci, že papír, na který je časopis natištěn, je nekvalitní a dnes ve špatném stavu. V blízké budoucnosti nebude nejspíše možné povést revizi mých zjištění. Digitalizace by jistě byla na místě. Časopis má výpovědní hodnotu nejen pro historii uranových dolů v Příbrami, ale je vhodný též pro zkoumání každodenního života obyvatel města (kulturní akce, sportovní akce atd.). Pramen také dobře poslouží pro mapování stavebního rozvoje města. Důležitou součástí časopisu jsou historické fotografie, jejichž originály by bylo těžké dohledat. Periodikum je velice přínosné z hlediska výpovědí pamětníků ohledně důležitých událostí našich dějin 20. století. Nalezneme zde rozhovory s lidmi, kteří byli vězněni v koncentračních táborech za 2. světové války, kteří bojovali proti nacismu i těch, kteří byli svědky Vítězného února 1948, Pražského jara 1968 a roku 1989. Události politického charakteru (zejména poznatků ohledně KSČ) je nutno brát s rezervou, jelikož časopis v době, ve které vycházel, musel být politicky korektní.

S pamětníky se mi pracovalo velice dobře, nesetkal jsem se vyloženě s nějakým nesouhlasem nebo nevolí. Na základě jejich výpovědí jsem došel k závěru, že existuje rozpor v oficiálních zprávách mezi časopisem a výpověďmi. Například ohledně alkoholu na pracovišti: podle časopisu proběhlo několik razií, hlavně v 70. letech, ale podle pamětníků byl alkohol na pracovišti běžným jevem. Další rozdíl, na který jsem narazil, se týče platového ohodnocení – v časopise byly uveřejněny tabulkové platy, které neodpovídají výpovědi pamětníků.

Přestože k tématu hornictví a uranové těžby bylo sepsáno mnoho podnětných prací a nashromážděno hodně poznatků, domnívám se, že moje práce je obohacena o kompletní rozbor časopisu *Atom* a výpovědi pamětníků. Touto bakalářskou prací se

snažím přispět k poznání hornické činnosti příbramského regionu ve druhé polovině 20. století.

VII. SEZNAM ZKRATEK

bm: běžné metry

ČSLA: Československá lidová armáda

ČSM: Československý svaz mládeže

ČSR: Československá republika

ČSSR: Československá socialistická republika

ČSUP: Československý uranový průmysl

GPUP: Geologický průzkum uranového průmyslu

JDJ: Jáchymovské doly Jáchymov

JDP: Jáchymovské doly Příbram

k. p.: koncernový podnik; **n. p.:** národní podnik

KSČ: Komunistická strana Československa

kt: kilotuna

PT: přísně tajné

PTZD: přísně tajné zvláštní důležitosti

ROH: Revoluční odborové hnutí

SSSR: Svaz sovětských socialistických republik

SNP: Slovenské národní povstání

STK: Státní technická kontrola

UD: uranové doly

USA: Spojené státy americké

ÚHP UP: Ústav hygieny práce uranového průmyslu

ÚV KSČ: Ústřední výbor Komunistické strany Československa

VŘSR: Velká říjnová socialistická revoluce

VZUP: Vývojová základna uranového průmyslu

ZRUP: Základna rozvoje uranového průmyslu

ZÚNZ UP: Závodní ústav národního zdraví uranového průmyslu

VIII. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Příbramský Atom: týdeník pracujících ČSUP, Uranové doly k. p. Příbram a ČSUP, Výrobní základna uranového průmyslu k. p. Příbram. Národní knihovna Praha, sign. Nb. 37.

BAMBAS, Jiří, Březohorský rudní revír. Kamenná: VZ, o. z., Kamenná, 1990.

BURIAN, Ladislav - DVOŘÁK, Josef, a kol., Šachta č. 19 příbramského uranového ložiska, Praha 2009.

BŮŽEK, Václav a kol., Úvod do studia historie, České Budějovice 1994.

CÍLEK, Václav, Střední Brdy – hory uprostřed Čech, Praha 2005.

CÍLEK, Václav, Krajiny vnitřní a vnější, Praha 2003.

CÍLEK, Václav a kol., Podzemní Čechy, Praha 2015.

ČÁKA, Jan, Kráčím starou Příbramí, Praha 1998.

ČÁKA, Jan, Toulání po Brdech, Praha 2011.

ČÁKA, Jan, Podbrdskem od městečka k městu, Praha 1988.

FRYŠ, Josef, 135 let příbramské nemocnice: historie příbramského zdravotnictví, Příbram 2016.

JANGL, Ladislav, Hornické a hutnické míry a váhy. Studie z dějin hornictví 32, 2003, s. 35.

JANGL, Ladislav, České hornické právo a báňská historie. Metodika báňsko-historického výzkumu. Praha 2009.

JEŽEK, Vladimír, 19 kapitol o březohorském rudním revíru, Příbram 1981.

KOLEKTIV AUTORŮ, Rudné a uranové hornictví České republiky, Ostrava 2003.

KOLEKTIV AUTORŮ, 30 let Československého uranového průmyslu, Praha 1975.

KOLEKTIV AUTORŮ, 40 let Československého uranového průmyslu, Praha 1985.

KOLEKTIV AUTORŮ, Rudné a uranové hornictví České Republiky

KONČELÍK, Jakub - VEČEŘA, Pavel - ORSÁG, Petr; Dějiny českých médií 20. století, Praha 2010.

KORENÝ, Rostislav, Rejkovice a Jince, okr. Příbram. Nové nálezy štípané industrie v katastru obcí. Podbrdsko VII, s. 226-228.

KOŘAN, Jan, Přehledné dějiny Československého hornictví I, Praha 1955.

- KÖPPLOVÁ, Barbara a kol., Dějiny českých médií v datech. Rozhlas – Televize - Mediální právo, Praha 2003.
- KUBÍN, Petr, Blahoslavený Hroznata: kritický životopis, Praha 2000.
- LEPKA, František, Český uran, neznámé hospodářské a politické souvislosti 1945 - 2002, Liberec 2003.
- LUTTERER, Ivan – MAJTÁN, Milan – ŠRÁMEK, Rudolf, Zeměpisná jména Československa: slovník vybraných zeměpisných jmen výkladem jejich původu a historického vývoje, Praha 1982.
- LUTOVSKÝ, Michal a kol., Encyklopedie hradišť v Čechách, Praha 2003.
- MAJER, Jiří, Rudné hornictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Obrazy z dějin těžby a zpracování, Praha 2004.
- MAJER, Jiří, Uran v českých dějinách, DVT 24, 2001, č. 4, s. 233-259.
- MAJER, Jiří, Z dějin Vysoké školy báňské v Příbrami, Příbram 1984.
- MYŠKA, Milan, Problémy a metody hospodářských dějin. Metodické problémy studia sekundárního sektoru, Ostrava 2010.
- PRŮCHA, Václav a kolektiv, Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918-1992 I-II, Brno 2004.
- PŮLPÁN, Karel, Nástin českých a československých hospodářských dějin do roku 1990 I-II, Praha 1993.
- PLUSKAL, Oskar, Poválečná historie jáchymovského uranu, Praha 1998.
- SMOLOVÁ, Věra a kol., Příbram, Praha 2017.
- TOMEK, Prokop, Československý uran 1945 -1989, Sešity ÚDV č. 1, Praha 1999.
- VALENTA, Vladimír, Organizační struktura uranového průmyslu v Příbrami. Podbrdsko 7, s. 192-197.
- VALTA, Karel, Po stopách slávy a utrpení hornictva na Příbramsku, Příbram 1936.
- VANĚK, Miroslav - MŮCKE, Pavel, Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie. Praha 2011.
- VELFL, Josef, Památky Příbrami v obrazech, Příbram 2008.
- VELFL, Josef, Příbram v průběhu staletí, Příbram 2003.
- WALDHAUSER, Jiří, Čtyřúhelníkové valy u Třebeska na Příbramsku. Vlastivědný sborník Podbrdsko 38-39, Příbram 1987.

ZEMAN, Zbyněk - KARLSCH, Rainer, Uranium Matters: CentralEuropean Uranium in International Politics, 1900 - 1960, Prague 2008.

ŽEMLIČKA, Josef, Spor Přemysla Otakara I. s pražským biskupem Ondřejem, ČČH 5, 1981, s. 704-73

IX. PŘÍLOHY

Obr. č. 1: Logo 8. pětiletky.

Zdroj: Národní knihovna Praha, sign NB – 37, ročník 1985.

PŘÍBRAMSKÝ

**TYDENÍK PRACUJÍCÍCH U D PŘÍBRAM, PODNIKU ČS.-SOVĚTSKÉHO PRÁTELSTVÍ
NOSITELE ŘÁDU RUDÉHO PRÁPORU PRÁCE A ŘÁDU PRÁCE**

Pátek 13. března 1987 Ročník XXII — číslo 13 (Shluka ročník XXXI) Cena 50 haléřů

Podle upravených pravidel plánování a hospodaření Důsledněji se prosazuje rentabilita

Nový přístup k úkolům • Ekonomika - věc každého z nás

Soustava vnitropodnikového plánování je základním nástrojem řízení závodů, provází, usměrňuje a kontroluje činnost vnitropodnikové organizace. Konkretizuje zásady vnitropodnikového hospodaření v oblasti plánování s cílem zajišťovat realizaci hospodářského plánu koncernového podniku. Musí dávat podmínky pro růst efektivnosti ve výrobě i v ekonomice, pro završení technického rozvoje a růst kvality práce.

působit na růst produktivity práce a na maximální hospodárnost ve spotřebě materiálu, energie a ostatních nákladů. Souhrnně řečeno, soustava vnitropodnikového plánování musí vyjetit tlak na růst úrovně organizačně řídicí práce, která zajišťuje splnění plánovaných úkolů výroby a ekonomiky ve stanovené míře efektivnosti.

Uvedených bloků musí mít vnitropodnikové plánování nejen určitý stupeň stability a perspektivity, ale i potřebnou operativitu, která umožňuje neprodělně reagovat na vznikající nedostatky a problémy při plnění plánu a řešit je. Úprava pravidel vnitropodnikového plánování se v podmínkách našeho koncernu provádí zpravidla na začátku každého období.

5
1986 1990

Uvedených bloků musí mít vnitropodnikové plánování nejen určitý stupeň stability a perspektivity, ale i potřebnou operativitu, která umožňuje neprodělně reagovat na vznikající nedostatky a problémy při plnění plánu a řešit je. Úprava pravidel vnitropodnikového plánování se v podmínkách našeho koncernu provádí zpravidla na začátku každého období.

Sobota na Orlíku

V sobotu 7. 3. 1987 proběhl další dva kursy střediska odborné výchovy PV ROH, a to v rekreačním středisku Grtek.

V kursu pro členy komst nemocenského pojištění přednášející Milošava Mozorová z okresní správy nemocenského pojištění se znalostí věci seznámila posluchače s podílem odborů na realizaci sociální politiky v ústředí ROH v oblasti nemocenského pojištění a v sociálním zabezpečení pracujících.

Posluchači kursu pro členy mzdových komisí se seznámili s úkoly na úseku práce a mezí a s formami a metodami práce mzdových komisí. Rovněž zde lektor M. Karol Náběrný (svol. OEP) a Valentin Brožek (mzdový pracov. poradce) přednášeli.

Kursy byly zakončeny besedou s předsedou PV ROH R. Barošem. Posluchači se zajímali o některé otázky sociálního rozvoje i o podmínky na pracovištích KP.

Organizáční i obsahové zabezpečení kursu bylo na dobré úrovni, ovšem na druhé straně je třeba poukázat na přístup některých funkcionářů. V kursech se kursisté bez omluvy nezúčastnili. (ja)

Na počest 70. výročí VRSR

Vzorně plní uzavřený závazek

Z minulého roku víme, že závazky na všechny uzavřené závazky byly splněny. Proto je jisté upřesnění, že na DZ III sledují letos plnění závazků již od počátku roku. Ukázalo se, že například velmi dobře si při plnění závazku na počest XI. všoborového sjezdu a 70. výročí VRSR vede kolektiv přepokáží 33. úseku vedený Petrem Chloupečkem, který se letos přihlásil do soutěže o titul KSP. Kolektiv pracuje na 27. patře šachty č. 16 pomocí vrtacího vozu VV 4. Jeho šest členů pod vedením zkušební předáka a pomocných předáků soudruhů Heida a Černého provádí razbu jižního překopu J 11 A — 27 — 1. Směr razby je vytvářen novou metodou za pomoci lasera, kterou právě tento kolektiv začal používat jako první na DZ III. Dosahené výsledky jsou výborné. Za leden splnili překopáři objemy na 142,1 %, výkonovou normu na 143,8 % a směnový výkon na 148,4 %. Dosáhli chrozrazatelné úspory ve výši 4 114 Kčs. Za únor činily plánované objemy 138,9 %, výkonovou normu splnili na 147,3 % a směnový výkon na 155,5 %. Chrozrazatelné úspory zatím nejsou známy.

Kolektiv tedy svou činnost splňuje nejen podmínky iniciativy ÚRO, ale využitím moderní techniky i Pražské výzvy. Je tak dále (za)

Boj o rekord pokračuje • Iniciativa jednotky LM

„Rekord běží dobře.“ těmito slovy mě na „devítce“ přivítali technici z 46. dílny úseku DZ IV A. Pochan a E. Novotný. Tím jsme ovšem samozřejmě veskeré informace o zápasu čtyřčlenného pracovního kolektivu Pavla Ryšla s vlastním oborovým rekordem nevyčerali. Od 8. února 1987 mají kluci oddělení ke dni (to jest ženo 90 metrů horizontálních děl. Produktivitu práce mají zatím na 123 m/hl.s.m. „Teď dojde sice ke záržení“, vysvětluje A. Pechan, „když ughykám, ale předpokládáme, že kluci produktivitu na 119—120 udělí. Věra k nim járdá kontrola, která konstatovala, že kluci skutečně ododabli kvalitní práci, všechno bylo v pořádku. Jádné zděření nejsou.“ Zajímám se o další detaily. Vše v průběhu našeho rozhovoru výjde najevo, že jde vlastně o milicionářský re-

ford, a to nejen proto, že myšlenka na rekord se zrodila v jednotce LM, ale zejména kvůli tomu, že (i) z rekordmanů — P. Ryšl, J. Jastraban a J. Matík — jsou výbornými milicionáři. A když to uvažujeme kolem a kolem, tak je třeba připomenout, že jsou rovněž členy SČSP. A jaká je atmosféra v samotné partě? „Kluci jsou nadšení“, říká A. Pechan, „dělají všechno pro to, aby se rekord povedl. Jsou fím zaujatí.“ A jaké jsou končné výsledky? „To by se muselo zavolat 16 parů, aby rekord nepadl...“ Do 20. března (rekord by měl končit v 2. směně, to jest ve 22.00 hodin) zbyvá ještě odpracovat 44 směn.

Nemůžeme ovšem chápat rekord bez širších souvislostí. Tou nejdůležitější, a k tomu vlastně rekord tvoří, je vytvoření lepší situace při plnění plánu základek,

kteř má úsek tak vysoký, že je „skoro“ nespíitelný. Dále — rekord podporuje iniciativa všech havřů. Například Josef Vlas (základník, ale také rekordman) se již nechce slyšet, že by se jeho parta také s chutí pustila do „důjky toho“ rekordu. „Ovšem toto se bude teprve projednávat. Z neochotně nejsou ani zkušenosti, které havři v Ryšlově partě na budou při práci s vrtacími sloupky. Dokonce mohou srovnávat, protože tu mají sloupky z Dolní Rožinky. Výkonové jsou sloupky ze ZDM a Rožinky stejné, avšak ty z Rožinky se liší v malých detailech, které znamenají hodně — zprájemňují (misto aby komplikovaly) práci horníků. Nadále všichni z úseku trvají na tom, aby se podmínky havřů braly v potaz. Rekord totiž dělá nejenom lidé, ale i technika. (lk)

Kolektiv BSP skladu Závodu dopravy vedený Řízenou Sadilkovou (n snímku stojící druhá zprava) dosahuje u soutěží SČSP velmi dobrých výsledků. Ženy se kromě svých pracovních povinností angažují v občanské a veřejné práci. Je mezi nimi i Jarmila Mathodová, která k letošnimu MDZ obdržela uznamenání Zasloužilá pracovníce KP.

Foto J. Cibělka

Chceme svět bez jaderných zbraní

V naší brigádě socialistické práce závodní kuchyně ZSSS na generálním ředitelství ČSÚP, kterou vede Věra Kroňová, jsme v těchto dnech pазárně sledovali velký mezinárodní oblas, který vzbudil iniciativu návrh SSSR na okamžitou likvidaci raket středního doletu s jadernými hlavici v Evropě. Vždyť naše brigáda nese čestný název „Mir“ a mírové činy jsou součástí našich závazků.

Přijali jsme s velkým uspokojením zprávy, že světová veřejnost přivítala s nadšením sovětský návrh a kladně se k němu již vyjádřili i četní významní politici představitelé západních zemí.

Jene si ovšem vědomi, že sovětskou mírovou ofenzívu nestačí podporovat pouze slovy, že rozhodující budou činy. Chceme se proto i v letošním roce podílet, zejména vzorným plněním socialistického závazku vyhlášeného na počest XI. všoborového sjezdu a 70. výročí VRSR, na oslavi pacetvých lidí celého světa zhasit naši planetu jaderných zbraní. Nechť naše i budoucí generace žijí na věky v míru.

BSP „Mir“

Sešly se ženy z koncernu ČSÚP

Na oborovém aktivu uspořádaném k letošnimu MDZ se sešly 10. března 1987 v Domě kultury v Příbrami ženy z koncernu ČSÚP. Na aktivu, který svolal oblastní výbor OS PHH Příbram a vedení koncernu, byly oceněny zasloužilé a vzorné pracovníce. K průběhu aktivu se vrátíme v příštím čísle Příbramského stonau. (sta)

Úspěšná práce kolektivu skladu OMTZ

Překonávají obtížné letošní zimy

Skladové hospodářství OMTZ-Milín zajišťuje 80 % veskerého příjmu materiálu, který je dodáván do koncernového podniku. V proslorách, které jsou více jak 25 let staré a ve kterých nelze použít prakticky žádné mechanizační prostředky, se daří pracovníkům skladu udržovat pěstled o skládovaném zboží a zajišťovat jeho ochranu.

Ve skladech pracují převážně ženy. Malá možnost využít mechanizace klade na ně velké nároky. Přesto, že ženy musí řešit (Dokonebí na str. 2)

Obr. č. 5: Ukázka grafické proměny rubriky Motoristé stop.

Zdroj: Národní knihovna Praha, sign NB – 37, ročník 1972.

KRONIKA PŘÍKLADNÝCH ČINŮ

O soutěžení z jiného pohledu

Ve středisku truhlářů v Milně...
Kolektiv O. Jedličky se nechal vyfotografovat v přítomnosti předsedy PV KSC souduha V. Měcháčka a vedoucího dolu IV ing. VI. Kaňanky u příležitosti přezítí plavání plavky VII. sjezdu ČSČP. (Foto A. Švec)

Z černé kroniky

Požár na 20. patře dolu I

... a září v ranní směně byl...
Po likvidaci ohně bylo provedeno...
Děle je nutné připomenout, že...
Sobotní deštivé zářijové ráno...
Brněnský hrad Špilberk nám přiměnil...
SMP uzavřel hornické oslavy...
Mlé setkání s našimi důchodci...
Výstava známek „Příbram 1972“...
Mimo exponátů našich sběratelů...
V soutěžení třídě k 55. výročí...
Mnoho škarda s vráčkem a...
K. HÁJEK

Dešť, slunce a víno

... a dále na sever. Kroj se zde...
Ze počátkem roku 1869 byl...
Zájezd jistě přispěl k utužení...
Mladí setkání s našimi důchodci...
Výstava známek „Příbram 1972“...
Mimo exponátů našich sběratelů...
V soutěžení třídě k 55. výročí...
Mnoho škarda s vráčkem a...
K. HÁJEK

Motoristé stop!

... je a km/hod, ale závisí hlavně...
Při volbě přiměřené rychlosti...
Předseda Klubu důchodců UD...
K. HÁJEK

Výstava známek „Příbram 1972“

Pod záštitou OV KSC, OV NF...
Mimo exponátů našich sběratelů...
V soutěžení třídě k 55. výročí...
Mnoho škarda s vráčkem a...
K. HÁJEK

Mnoho škarda s vráčkem a lidu domá, zss obchů škard.

(JH Gutwirth)

K. HÁJEK

PŘÍBRAMSKÝ ATOM

Obr. č. 7: Ukázka grafické proměny rubriky Soudníčka.

Zdroj: Národní knihovna Praha, sign NB – 37, ročník 1987.

Umyslení nad průběhem stranického vzdělávání aktivní přístup k strategii urychlení rozvoje socialismu

Stranické vzdělávání ročníku 1987 je co do obsahu zaměřeno na studium dokumentů XVII. sjezdu KSČ a XVII. sjezdu KSSS. Stranického vzdělávání je, jak se očekávalo, pochopili a uvážlivě přijali. Strategie urychlení socialistického rozvoje společnosti. Každá etapa vývoje bylo třeba soustředit síly na zvláštní úkol, jak v té či oné době vyhovuje do popředí. Podle toho upravován i obsah ideologické strany. Vždy přitom strana musí být připravena na nečekané úkoly. V současnosti je v ústřední úloze výchova. V současnosti je v ústřední úloze výchova. V současnosti je v ústřední úloze výchova.

me s množstvím faktů, názorů i názorů, jak řešit základní otázky současné etapy vývoje socialismu „strategii urychlení socialistického rozvoje“ Nesmíme však zapomenout na teorii marxismu-leninismu a z ní v každém případě vycházet při analýze, hodnocení a hledání správné cesty. Jak tuto problematiku vysvětlit, objasňovat.

POZORNOST VLASTNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ
Ve stranickém vzdělávání při KPV je zařazeno na 750 posluchačů ve 22 útvarcích. Velká pozornost v současnosti ročníku stranického vzdělávání je přikládána samostatnému postupu, na přípravu na přednášky a jejich aktivní přístup při besedách a diskusích. Aktivita posluchačů a jejich docházka na stranické vzdělávání jsou projevem otázky, které se měšťávají široké aktivy zajišťující stranické vzdělávání již několik let. Pokud jde o docházku, musíme říci, že oproti minulým letům se značně zlepšila. Za uzavřený cyklus čtyř přednášek je průměrná účast ve všech útvarcích 71,5 procenta.

Hlavní předák BSP zakládá DZ IV i Vinš a O. Danček, pracuje úsek 46, na které je vždy spolupracovník. Foto L. Volechovský.

PRÁVNĚ HODNOTIT DOČASNOU EPOCHU

Stranické vzdělávání musí nesenáhat správně orientovaný charakter a vzájemně působení politických a ekonomických sil, správně hodnotit společenské zápsy současné epochy. Aby stranické vzdělávání tuto úlohu plnilo, vyžaduje aktivní přístup ke lektorům a celého aktivu zajišťujícího stranické vzdělávání, jak i posluchačů. Od lektorů to vyžaduje profesionální znalost problematiky tématu, který přednáší. Vyžaduje to znalost současné politické i ekonomické situace, znalost úspěchů, problémů celé naší společnosti, okresu, podniku, závodu. Při přednášce využít jak „velkých zdrojů“, statistik, tak i vlastní zkušenosti, zkušenosti jednotlivců. Závazně stále platí, že „slova rozhodují, ale příklady táhnou“. Nás historický úkol má předpokládá se tímto požadavkem dobře vytvořit. Dřívější většina ze 160 lektorů, kteří zajišťují stranické vzdělávání KPV, jsou inženýři, technici, pracovníci, od mistrů až po vedoucí závodu. A ti musí znát požadavky, sociálně ekonomickou situaci v okolí své působnosti a samozřejmě i v širším měřítku. K tomu lektorům pomáhá nejen poskytování materiál pro přednášky, ale i hravějším sdělovacím prostředky. Ve všech, od těch nejmenších až po odborné a úzce specializované, se denně setkává

§ SOUDNÍČKA | Pád z výšek

„O čtyřech článcích se nikdy neztratí, nikdo si je často přečte“ Sjezd. A přesně nad půlčetem Sjezd. Jeho odvážný nápad. Nežalost jen u něj, protože kapsa finanční vyžaduje poměr dílny. Často, bylo třeba ji pokropit, a tak náhodou čin: Sjezd si nepochal od nedoučených dílnách, provozoven města přibírá v úmyslu potvrdit pro své zaměstnavatele, že jsou ochotni s ním uzavřít vedlejší pracovní poměr k provádění klempráků, pokropčáků a stavebních prací. A to už se Sjezd nesele usmlouval, osvětlením vyle uvedené potvrdit předložit svému zaměstnavateli, kdepak, to je pitomost. Hlkal si pro sebe — a předkládal jej občanům našeho města obrovský potvrdit o povolení k provádění různých prací. Cožpak o to, ruce mě lískové, svýky ho přitahovali, ale chut ho zakrátko opustila a pomalu se z něho stálo slábnou techna — to vte, ze sám to udělat, hned zitra, nebo za týden, nejlépe vůbec nikdy, ale zálohu na materiál by měl potvrdit, sjezd, jak je dráhý, trochu podmatu a bude, bude, všechno bude, jen se nejlépe — jen se nejlépe — stěně, týden, týden, u některých dokonce měsíc s měsícem, a nic — dít jim děravou střechu zatřít. Sjezd je však odvážný, nebojte se, všechno bude, bude, bude... A když si někdy odvážlivci dovolí před ním bouchnout

do stolu, tu se Sjezd pece le-nom poleklu, a tak raději některé věci se skutečně provedl, udeřim myšlíte stejně potvrdit — za měsíc si mohl shánět nového klemprče či pokropčáka, práce byly provedeny přímo neodborně... Pohyb se v ústředí snadno obhodacovní Sjezdna velmi opjel, byl sám se sebou velmi spokojen, šel tak dále, že se se sebou udeřil tříd. Čestného slibotechnika — už ne-sliboval jen pokropčácké, klempráky či stavební práce, ale i tu-zároveň bony a nejlépe, se dokonce — jen tak z Jurianst prodal do-krát vlastnímu kamarádovi jeho důl... Práci ve výškách odváděl Sjezd dokonce fente — to spíš o sobě myslil jen on sám. Přišlo to z čista jasná jako blek-pád z výšek. Začalo se akťat a udít — Sjezdovi udilo za nehy celkem 23 700 korun, tuto částku rozložil tak, dokonal, že mu o kapsu nezbyl ani halír i vysoko-částka z půlček — 20 450 korun — se rozplynla jako prára nad hrnce. A ke všemu, Sjezd, který měl tak hezké pokropčáky, nepatřil vůbec na své dvě ne-zle-zle dělá. Četné, udělal — bylo to hoto — Sjezdna desátý pád z výšek do síť zákona oně okreni svou v Příbrami třetím odvážlivcem, nepodmíněná na šest let o ti nápravně věchnou skupinu. Pád z výšek bývá bolestivý... (1k)

Před výročními schůzemi KSČ

[Dokončení ze str. 1]
pracovníky, se kterými společně těsně úkol ekonomické politiky strany. Vedoucí provozu Mironlav Baier je instruktorem naší organizace a lepšího instruktora bychom si snad ani přát nemohli. Ale i to, že ředitel závodu Zdeněk Šperl a předseda ÚZV KSC Jaroslav Havelka chodí pravidelně na naše členské schůze, je velkým přínosem. Jednak to dodává schůzím, na kterých bývá velmi dobrá účast, vážnost, jednak mohou oba soudruzi ihned odpovědět na přímomluvy.

Jak jste spojenci a politické chování pracovníků?
„Spokojeni jsme s úrovní řídkého vzdělávání, zejména si na školní, které pořádáme — až třikrát za učební rok a ných sobotách, aby se je i zúčastní vlniční řidiči. Ti na tento zavedený systém a účast bývá stropocením. Šit chceme ideově výchovně bent na kandidáty a mladé ny strany, kde ještě vidíme v. Politickovychovná práce s rdi v aktivním působení a členské organizace jak v Lido milich, tak v organizacích rodní fronty a v národních vrech. Mladí se zapojují akti do činnosti SSM.“

„Na co jste ve výroční zprávě položili největší důraz?“
„Pochopitelně — v duchu zábr- XV sjezdu KSČ a 4. zasedání ÚV KSČ na plnění ukazatelů plánu. Zatím nemáme k dispozici ekonomické výsledky celého roku, ale plnění úkolů za tři čtvrtletí jak ve výkonech, tak úsporách pohony- sých hmot, nákladůch a produktiv- ní práce byly natolik dobré, že to výsledky posledního čtvrtletí jistě nezakazily. V uplynulém roce jsme se zaměřovali na vyšší vyř- žování vozů i na krátké vzdě- lanosti, důsledně vyhodnocování současně říditel o snižování spotře- by pohonných hmot. Těsně poří- z překračováním množství pře- časové práce, na veškeré intenziv- kované faktory. Mzi nás, že není plánu úkol v časovém využití nákladních vozidel. Pro letošní rok byla přelata opatření k nápra- vě. Podotlo se nám snížil dobrou organizací jízdy prostroje o 3,5%. Velmi aktivně se na plnění úkolů podílí našich šest BSP.“

Tedy opravdu všechno v řádku, rezervy nemáte?
„Pochopitelně, že rezervy v úvodu. V příštím období chc- dáli zvýšit úroveň členských z- zí, aktivní podíl členů na je připravě, který by se odí i v diskusi. Stále se ještě ho- dosti máno schůze a na schů- ze mlčí, aby se jednáni příliš ne- lahovilo. Velší kšněz a akti- vnost vyžadováv od všech čl- ní organizace tak, aby každý ko- nista byl příkladem jak na i- covství, tak mimo ně.“

KRATCE Z PODNIKU

Kolektiv soutěžící o titulu
výroční Jaroslav Bischofen i
důlní úsek DZ IIII splnil svůj ep-
nání celoroční závazek na poč-
XI všeobdobrového sjezdu z
15. 12. 1980. Vydobyl celk
7 750 m³ horniny. (1k)

Čerpáme ze sovětských zkušeností: Bez dobrého nářadí není dobrý dělník

Mimodřně zajímavý článek přeložený ze sovětského deníku Izvestija, uveřejnil konkrétně časopis Příbranský karvinský horník. Proč se domníváme, že je velmi nedostupný i pro naše podniky, objasňuje tato novinářská ústa-tná dít.
Tím, co se podotýlo brigádě V. Gromova, dosud nedokázal nikdo mechanizovaným — komplexem KM—130 vybudovat za den 9 300 tun uhlí. Je to nový rekord Sovětského svazu, který čtyřnáso- bne překonává normu Kolektivní výroční pláni i měsíční rekord — 2 100 tun. Hranici jednoho milio- nu tun v roce odáka nedosáhla žádná ale už v první polovině srp- na. Mě podobného na sovětských závodech také dosud nebylo.
Brigáda Vladimira Gromova byla mimořádnou iniciativou — vypracovala plán v třídě uhlí na 100 tisíc tun. Všechny podmínky byly splněny, práce a dít jim podpora ve- vědných hospodářských pracovi- štích. Všechny sovětské deník Izvestija, který má jít do tisku, je to- mu pomohl. Ze takovou podporu poskytl předovšim kolektiv v Příbrami, protože této přední brigády — ač je to paradox — nyní

hraní dlouhý prostor. Proč k této situaci došlo, vysvětluje otevřený dopis, který horníci prostřednictvím listu Izvestija, poslali kolektivu pracovníků strojírenského údružení Kargomasi.
Vážení soudruzi!
Situace v našem úseku je velmi složité. Konžíme vyhovování staré síle a nový porub není pře- pravou. Ze dva týdny nebudeme mít kde kopat uhlí. Proto náš do- pisy začínáme bez formálních okras, chceme s vámi hovorit pracovně, otevřeně a čestně. Věříme, že se vzájemně pochopíme. Zřejmě v jed- nom domě pracujeme společně. Když posoudíme své problémy, najdeme řešení.
Tedy — rozhodli jsme se vybudit za rok milion tun uhlí. Pro me- chanizovaný komplex 4 KM—130, který vy vyrábíte, je to velký ná- klad. My jsme se také připravova- li k velkému úkolu: odpovědně jsme zkompletovali brigádu. Na úder milionové těžby jsme přemě- nali jako když zapadne ráka do raka- vický, rezezpali plán a vše, co k tomu potřeba, připravili techn- nícké podmínky, aby všechno ká- palo. Nikdo by nám nemohl vytk- novat, že jsme si něco schovali do rezervy. Budli jsme mohli být nás koncem pracovníci těžby a květy a blahopřát nám jako vítězům.
Ale čas má svou logiku. V tomto roce nemáme naše brigády. Ale- kde zásad brigádů formu organi- zace práce a odměňování. Je to

nadějný, ověřený způsob. Jestli- jato ho ještě nevyzkoušeli, vřelo vám ho doporučujeme. Budete mít disciplínu jako strunu. Odměnu za práci jsme přímo zainteresovali na jejím končení výsledku. A ty mi- nuty, které se dříve vytrácely na diskuse a debaty se proměnily v pracovní minuty, začaly se sklá- dat do hodín a směn navíc.
Vyrábili jste komplex pod čí- slem 101, naše brigáda ho obrže- řizla v exportním provedení. I když nám to musíme poznamenat, ně- nic zvláštního nebylo. Sériový pro- dukt. Ale vše potřebné měli na svém místě. Hned jsme učili, že stroji pracuje plynule, bez zastá- věk, sám si říkal o zrychlení, šáhl nás za sebou. A opět se objevily významné změny poruch tech- niky znamenající naše technické problémy.
Stručně řečeno — úkol naplá- novaný na jeden rok brigáda zvládla za necelých osm měsíců. Přirozeně — uhlí ze stře je jako vyřídil drive. Šachta to však ne- zastihlo nepřipravenou. Nati razi- přípravi rychlostí. Přišel čas na- stěhovat do něho techniku. Ale — tu je problém — neml co stěho- vat a montovat. Komplex číslo 104, který přišel z vašeho závodu, leti v dílně na dvoře naší kach- ty. Kolikv vzemž do ruky — je to zmetek.
Koho, proč, napadlo šetřit kovem tak, že anižli sila ucelové- ho plechu? Takový plech ubítrž

jako papír. Praskne meduzivá část a celý vrch komplexu mizne dít do hrota. A toho kovu v něm je, počítejte s námi — tři tuny! Jaké je to ekonomické úspora?
Nyní na šachtě plní vaši před- stavielé, aby zmetky opravili. Chodí, divají se, kde ří rameny. Tři komplexy leží vedle sebe a do porubu není s čím jít. Vaši zá- stápci vše svádějí na to, že se u vás podstatně zvýšily normy svářečů a mzdý za výkonou práci se snížily. S podivem posloucháme tato vysvětlení. Proč se za- vedly tyto normy, když nejsou ni- čím zdůvodněné? Opět se chybilo vyčítat na cizí účet? Dodáme to na šachtu, však tam si to už vy- spraví, vylepší. Rádi bychom ale nemždžeme. Abychom odstranili zmetky, potřebujeme 10 tun ocelo- speciálních profilů, 5 tun elektrod. Kde to všechno má šachta vzít?
Vážky je snaha uštvat chyb- by objektivní příčiny. Připom- ňme, že závod nedostal cel v po- třebném sortimentu. Stává se, že lidé do neodvratné strýdy čas. Pojme tedy udělat v našem dom- podotek, společnými silami v- měst soure neodpovědnosti. Že každý začne sám u sebe.
Z pověření brigády dělá pod- puzat V. Gromov, předák. V. K- šinský, vedoucí stranické sek- ciny. A. Figol, vedoucí úseku

čivá jeho podstaty? Je nedob- kýly tvárná chrstí produkci a i- zis jen kusy. Vždy každá a má svůj charakter. Různé mla- rožny tvrdost, různé množství Chce to „šit“ podle individuál- zakázky. Ze taková produkce bu- deaž? Pro strojírenský závod v- čit. Ale pro náročný hospodář- hude levnější. Dejme nám kompl- s garanci vynikající kvality, už- lání speciálně pro naši šacht- Rospadokaja. A my jsme necht- dát vám záruku. Ze si ni vyřídí- maximum. O tom, jak budeme p- dít sílu i peníze, se můžet do- uvažovat. Pojme také na to, a- doly ze svých fondů stimulova- vysoko kvalita produkce na- techniky.
Pokud máte opačné názvy- předložte je, rádi je posoudím. Ale zásadu domluvy musit být i- dná udělali jsi špatně, neset- — tedy máš přemlu a máš dít.
Nikdy kvalita — to je nejlepší způsob přivádění materiálů. S- se dála nemohou směřovat. Ne- balí, lajdecké práce je jako žir- vina schopna rozleptat všechny jeden zmetek, vrhá práce mus- lidí do neodvratné strýdy čas. Pojme tedy udělat v našem dom- podotek, společnými silami v- měst soure neodpovědnosti. Že každý začne sám u sebe.
Z pověření brigády dělá pod- puzat V. Gromov, předák. V. K- šinský, vedoucí stranické sek- ciny. A. Figol, vedoucí úseku

PŘIBRAMSKÝ ATOM • Strana 8

63

Obr. č. 8: Ukázka grafické proměny rubriky ROH Středisko odborářské výchovy.

Zdroj: Národní knihovna Praha, sign NB – 37, ročník 1987.

Jde nám o úroveň účinnosti RSV

Konference PV KSČ, která se seje zítra, bude, jak víme, jednat o účinnosti politické práce za celé třetí období ve vztahu k socialistické a národně demokratické koncepci našeho hospodářského a kulturního rozvoje. Bude zvažovat a hodnotit co se v našich ne právě lehkých podmínkách podařilo, jaké jsou aplikace výsledků usnesení XIV. sjezdu strany, jednotlivých plánů DV KSČ, jakých výsledků jsme dosáhli v plnění úkolů, a jaké úspěchy.

Dominantní je, že je možno předléhnout jednání konference a vykollektivně směřovat politickou práci do všech oblastí, a že i výsledky na výrobně hospodářské úrovni převážně splnily očekávání.

Jednou z oblastí politické práce, která podmiňuje zvýšení účinnosti práce každého člena či kandidáta strany, je jejich neustálá výchova v duchu marxismu-leninismu, výchova k získávání neustálé vyšší znalosti, které je nejen vyžadují, ale i zaručují, že strana je právem vedoucí silou ve vývoji naší společnosti, vedoucí silou dělnické třídy, pro blaho všeho lidu naší země.

Znamení třetího období pro krizových letůch prokázalo správnou linii nastoupenou ve stranickém vzdělávání. Za této cesty nebyla lehká, víme všichni velmi dobře, a že ani dnes není všechno tak ideální jak bychom si přáli, nebo co by odpovídalo našim potřebám.

Prvním předpokladem bylo ustanovení takového systému výuky, který by dovedl zkoncentrovat všechny členy i kandidáty strany, a to se úložením KPV podařilo. První krok byl vykonán, a tak mohly být uplatněny třístupňový systém stranického vzdělávání v podmínkách tehdejšího OZ. Počátky však nebyly lehké i mnozí členové později zalyčovali národně vzdělávání za zbytečné, zvažovaly zde náklady minulých období a proto krok za krokem jak stranické organizace dolů, tak i provede, trpělivě vysvětlovaly nutnost této stranické potřeby zdánlivě ne tak zřejmé.

Ustanovením kabinetu politické výchovy problémy neskončily. Například, bylo zapotřebí vytvořit si roky kádr lektorů a propagandistů, dobrovolných pracovníků, kteří měli a mají převážně další mnohé funkce, dát jim možnost rozšířit politické ekonomických znalosti pro jejich nové funkce. Přínosem je také bylo absolvování VUMI, krajových politických škol, které prohloubily vědomosti stávajících či budoucích lektorů. Přednášky se méně čtou, mají přítilživější ráz. Posuchači na druhé straně mají zodpovědnější vztah k probírané látce. Projevem je pak i vyšší návštěvnost na přednáškách či seminářích. Tím nelze říci, že je vše v pořádku, a že přes kvalitativně vyšší úroveň předávání vědomostí je úroveň účinnosti Roku stranického vzdělávání na potřebné výši.

I přes časté vyskyty 100 % účasti u posluchačů na výuce je dost členů, kteří nechtějí kandidátů strany, kteří tuto základní povinnost ignorují. Zde pak dochází nejen ke zkrakování celkových výsledků, ale i k nutnosti ukládat stranických trestů. Je pravdou, že početem menší organizace mají výsledky lepší, stejně jako organizace při OZ na rozdíl od organizací dočasných. Zřejmé v tom hraje úlohu i zásadnější přístup, větší znalost členů stran, bezpřísně kontaktů s nimi. Nemůžeme být spokojeni ani s tím, že naši posluchači nedostali do krve potřebu samostatného studia, že nevyužili možnost, a nutnosti psaní poznámek při přednáškách, je nabíledni, že by se nutně zvýšila úroveň znalostí členů a kandidátů strany pro každodenní práci a zejména pro zkušební období či pohovorové období. Přes tyto nedostatky však je možná s radostí konstatovat, že úroveň znalostí posluchačů i lektorů rok od roku vzrůstá.

Víme však, že o účinnosti RSV se nerozhoduje při pohovorech či zkouškách, ale že rozhodující je uplatnění znalostí v každodenní práci, zejména v práci v oborech, v letech samého života, který nejlépe sami, a který si budujeme se všemi lidmi, pro nás pro všechny. Strana je garantem tohoto vývoje, má za socialistický vývoj svého státu odpovědnost. Proto i z tohoto pohledu je zapotřebí se dívat i na stranické vzdělávání.

Ing. VLADISLAV HOLES
předseda ideologické komise PV KSČ

Centralizace oprav vrtacích klad na Bytce pomohla vyředit dřívější troydí nedostatek náhradních dílů. Na snímku soudruzi Zdobinský a Bokietz při jejich přípravě. (Foto R. Kilmová)

Na adresu pracujících dolů II

Schopných a zkušených se nezirkáme

Okny, uložené dolů II pro první rok šesté pětiletky, i při částečném snížení hornických prací jsou nemalé, ale řádně. Nejméně tajemství, že další rozvíjení pod spodními horizonty je omezeno. Práce se bude proto soustřeďovat na dosavadních patrech a pracovištích. Snížením objemu hornických prací se projeví v žádosti optimalizaci pracovníků. Někdy to však znamená, že lidé budou propouštěni. Toto slovo totiž za hrnuje jen slovník kapitalistické společnosti.

Rozložíme se však s těmi, kteří k nám přišli v organizovaném náboru s vidinou snadných výdělků a často u nás hledali dočasný úkryt před zákonem. Máme na mysli vyloučené zatkače, tlače a kriminální živly. Tito lidé nikdy nebyli pro důl přínosem, spíše značně přitěžili a brzdou plnění plánu.

Složitéjší situace je naproti tomu u těch několika zaměstnanců, kteří již v podzemí pracovali, ze zdravotních důvodů museli přejít na povrchová pracoviště. U těchto bude cítilo v mezích socialistického práva hledat oboustranně výhodná řešení, pro jejich převedení na jiná pracoviště, či již v rámci jednotlivých provozů našeho podniku či jiných organizací okresu. Nezapomínejme, že tyto lidi vykonali velký a zásluhový kus práce.

U těch pracovníků, kteří zatím zůstanou, a zde máme na mysli lidi z čechu blavného mehanika, těžby a povrchu, uplatněme další zvyšování jejich kvalifikace. Především proto, že v některých případech budou muset zvládnout více profesí.

Ing. JURAJ STENZEL
vedoucí dolů II

Když plnění plánu se stane záležitostí všech

Na dole I dokazují, že to jde

Nedá se říci, že by na dole I měli méně složitéjší podmínky, pokud jde o zvyšování úrovně fyzických výkonů, než kde jinde. A přece, jak nás informoval hlavní inženýr Ing. V. Novák, dál od počátku roku rovnoměrně plní objemy hornických prací, i když v plnění plánu zákládni produkce je situace poněkud tíživější.

Složitéjším problémem, zejména v posledním čtvrtletí uplynulého roku, bylo zastavení číselného poleles fyzických produktivit na celbách, především na dobových. S cílem čelit tomuto nežádoucímu vývoji se přihlásil 14 úsek. Vyhlásil závazek, že jeho pracovníci do konce roku překročí plánovanou produktivitu o 3 % a dosáhnou tak průměrného výkonu 3,05 metru čtverečtinu na pracovníka a směnu. Podařilo se jim však do

sáhnout průměru 3,32 m². Na tomto úspěchu má největší podíl míledeňský kolektiv Pavla Srba, i když ziskahu nelze upravit ani BSP V. Seidla a dalších.

Nášli své následovatele na 14 úseku, kteří odpověděli závazkem, rozšířeným o zvyšování produktivity i na ostatních družích hornických prací. Slibili, že do zahájení sjezdu KSČ budou dosahovat na plněm výlomu průměrné produktivity 3,30 m² a na dalších se zvýší o 10 % proti plánu. Jak už začal konec roku, svůj slib dodrželi, na razbě sledných překročili plánovanou produktivitu o 38 procent. S vědomím plně odpovědnosti plní úspěšně svůj závazek i v lednu.

Intenzita práce obou úseků strlik k iniciativě i další zaměstnanců dolů. Projevila se nejen tím, že dól splnil roční plán objemů hornických prací a základní produkce, ale i ve vytvoření všech předpokladů pro plnění plánu převého roku šesté pětiletky. Plnění plánu se tak stalo záležitostí všech pracujících dolů, otázku jejich hornické či i vysoké politické uvědomlosti. (va)

Ochrana státní hranice patří, zvláště v zimě, k národně službě pohraničnicků, se kterými pracující našeho podniku udržují přátelskou družbu. (Foto Karel Pošta)

ROH STŘEDISKO odborářské VÝCHOVY

ROZHOODČÍ KOMISE, která na našem podniku zahájila svou činnost dnem 14. VIII. 1975, bylo do konce roku podáno 21 návrhů na rozhodnutí. V převážné míře se jednalo o návrhy škod z pracovních úrazů, které nebyly příslušnými komisemi jednotlivých dolů a provozů odkodmány v plně výši, protože u poškozených bylo při šetření utrpěného úrazu zjištěno porušení bezpečnostních předpisů.

Přestože většina členů rozhooodčící komise se z titulu své funkce setkala v tomto období poprvé se zákonnými předpisy, všichni přístupovali k projednávání případů s plnou zodpovědností. Svědčí to o jejich zájmu o práci v komisí, neboť u všech členů jsou předpoklady, že své poslání splní tak, jak je uloženo směrnicí ORO č. 42/75. Zatím však největším problémem jsou projednávání návrhů, kdy navrhovatele zastupuje zkušený právník advokátní poradny.

U těchto případech je návrh projednáván nejen podle požadavků poškozeného, ale i podle návrhu právního poradny. Dříve než je vydáno rozhodnutí, je návrh projednán mezi členy komise, znovu se studují předložené doklady, hodnotí svědecké výpovědi tak, aby rozhodnutí bylo v plném souladu se zákonem. V těch případech, kdy navrhovatel s rozhodnutím neshodil, je celý případ postoupen k soudnímu projednání.

Komise rozhoduje na základě dolem úsekem či provozem předložených dokladů, má k dispozici záznam o úrazu, protokol o jeho prošetření, plány, svědecké výpovědi i hodnocení inspektora OBP. Na jejich podkladě, ale i na základě zkušenosti členů komise

z vlastní práce na dole, provozů či úseku, je celý případ posuzován členy komise, která je složena z dlouholetých, zkušených lamačů, techniků a dalších odborníků.

V některých případech, kdy navrhovatel se odvolal proti rozhodnutí k soudu, je komise přesvědčena tím, že soudní při vytrvá a je mu přiznána plná náhrada škody, případně rozhodnutí komise je podstatně změněno. Proč se tak stává? Soud totiž zjistí, že doklady, které byly zaměstnavatelem komisí k jednání předloženy (vesměs se jedná o záznam úrazu, protokol o jeho prošetření i o výpovědi svědků úrazu), jsou často nepravdivé, zkreslené. Jsou případy, že u soudu se prokáže, že orgán, který pracovní úraz vyšetřoval, ani na místě úrazu nebyl. To vše přitímle ovlivňuje rozhodnutí soudu ve prospěch navrhovatele.

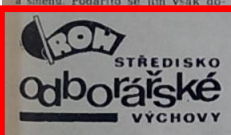
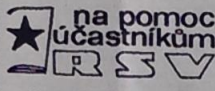
Ze tyto případy pak rozhooodčící komisí na její autoritě nepřidají, je jisté pochopitelné. Proto je zcela na místě požadovat, aby vedoucí odpovědnější pracovníci, ale i odborové organizace důsledněm a neformálnímu prošetření úrazové události věnovali náležitou pozornost a když se prokáže formální a neodpovědný přístup při

šetření případu, aby z toho vyzvozovali důsledná opatření jen tak lze totiž zaměřit tomu, aby rozhodčí komisí předloženy materiály k projednání při zcela odlišné než ten, který případně projednával soud.

Tento přístup zahrnuje rovněž i tomu, aby povrchovní, často jen pouhým administrativním šetřením, z pohledu falešné solidarity, byly vyplněny poměrně vysoké náhrady škod těm pracovníkům, kteří si úraz zavínali sami. Tím se získává porušování bezpečnostních předpisů na pracovištích pracovníky samými, ale i nedostatečná kontrola, a to jak ze strany technického dozoru, tak i lidí OBP.

Nastoupili jsme do šesté pětiletky. Náročnější okoly vyžadují i aktivnější přístup k němu patří jako jediná ze základních povinností plnit úkoly plánu bez pracovních úrazů. Ty totiž znamenají nejen zameškané dny, ale i značnou ekonomickou ztrátu, nehlédně již k bolestem, které každý úraz sám o sobě postiženému přináší. Ze jde pracovat bez úrazů, dlouhodobě ve své činnosti dokazují některé naše přední BSP a míledeňská kolektiv. Přitom intenzita fyzické produktivity je u nich často podstatně vyšší než v těch kolektivech, kde úrazovost má vzestupnou tendenci. Bezpečná práce na každém pracovišti však vyžaduje odpovědný přístup všech, a to nejen vůči sobě samým, ale i vůči celé naší společnosti.

FRANTIŠEK BLÁZEK,
tajemník rozhooodčící komise

Obr. č. 10: Fotografie Karla Gotta z Atomu č. 2 ze dne 6. 5. 1972.

Zdroj: Národní knihovna Praha, sign NB – 37, ročník 1972.

Komplexně o problematice a úspěších dolu IV

Uspěšně řešené otázky je zaměřena i otázka se zlepšení spolupráce s DNV Bytíz. I když konkrétní výsledky nejsou namnoha oměrně vynikající, oboustranně se snaží, je to velmi důležité úskalí práce, neboť výsledky dolu jsou ve značné míře závislé na výsledcích této spolupráce.

Hlavní směry, kterými zasahují práce, hospodaření a pracovní síly, jsou: hospodaření a pracovní síly, motivace a kázeň a disciplína jak ve vztahu k vyřizování pracovní doby, tak i ve vztahu k technologii bezpečnosti a hygieně práce. Otázky související s vývojem produktivity práce jsou na dole IV velmi složité. Ve dle proměnlivosti podílu nekmenných zaměstnanců na odpracovaných oběhových dolo působí obklopujícího státního rozvoje podíl bluhokových pater, kde narůstá pracovní síly.

V oběhových dobách práci se tato skutečnost projevuje postupně rostoucím podílem A metody (I Q 1972 — 82,54%). Růst pracovní síly se projevuje i v ostatních družích práci. V této souvislosti není to zřejmý problém pouze dolu IV, vysvětluje otázka perspektivního řešení konstrukce ukazatele produktivity práce, neboť srovnatelnosti značné rozdílnosti podmínek ukazatel fyzické produktivity práce postává vyhovujícího řešení této otázky bude nutno odvést ukazatel prod. práce zásadně přes pracovní sílu. V minulém roce byla na dole IV racionalizací skupinou DEP od-

štěpného závodu zpracována velmi rozsáhlá, časově náročná racionalizační studie. Zabývá se otázkami současného využití práce pomocných družic i povrchových činností. Přestože jde v podstatě o práci experimentální a je to prakticky prvá práce zabývající se opravou racionalizační činnosti, obsahuje celou řadu konstruktivních námětů zásadního řešení využití práce pomocných činností i těmito otázkami se bude vedení dolu zabývat.

Velmi často a spravedlivě řečeno včetně oprávněně je kritizován velký nedostatek náhradních děl. V této souvislosti by více než oprávněná byla kritika mnohdy tržního poškození strojů a zařízení, které je v zuboženém stavu velmi často záměrně nekompletně dodáváno k opravám. Malá, většinou vůbec žádná péče o řádný provoz větracích zařízení, méně osvětlení, hásicích přístrojů a podobně bývá ponejvíce sváděna na nezodpovědnost, lůdčivost, někdy i záměr nekmenných zaměstnanců škodit. Je však na čase si konečně uvědomit, do jaké míry se na této situaci podílí naše lhostejnost, benevolence, přehlížení nedostatků v kázi, disciplína a zodpovědnosti. Musíme si skutečně zodpovědně uvědomit, že jakkoli negativně se projevuje na kapsu každého z nás a že bez správného poměru opravových hospodářů ke světelným hodnotám nemůže být vytvořen řádný prostor pro růst životní úrovně.

K úspěšnému řešení těchto otázek jsou záležitosti XIV. sjezdu KSČ, zvláště pak linie únorového zasedání ÚV KSČ více než konstruktivním a hluboce motivujícím materiálem.

Ing. FRANTIŠEK BRÁZDA
hl. ekonom dolu IV

Stranické vzdělávání v květnu

V květnu bude na našem odštěpném závodu zakončen další Rok stranického vzdělávání. Po sluchadl specializovaného semináře se sejdou 15. května v 15.30 hodin v přednáškovém sále Domu kultury. Posluchači večerní školy č. 1 a č. 2 se sejdou 15. a 22. května v 15.30 hodin v technickém kabinetu a základního stupně pro pam. provozy a Fed. 22. V. v 15.30 hodin v přednáškovém sále Domu kultury. (ok)

Kolektiv V. Seidla sjezdu SSM

Dvanáctičlenný kolektiv uladých dobytčářů předkára V. Seidla ze 14. úseku šachty 13 se svými výkony stále drží na předním místě a patří mezi střešní party dolu, které jsou jeho oporou v plnění plánu. Dokazují to výsledky tohoto mládežnického kolektivu za I. čtvrtletí roku. Ve svém závazku předpokládali docílit 2.250 m² ve skutečnosti však vyloмили 2.416 m². Tím splnili svůj záměr na 107% a docílili produktivity 3,39 m² na hlavu a směnu.

Tímto výkonem s dobrou produktivitou práce plní svůj závazek k I. sjezdu SSM. Podobně jako v práci zúčastňují se i ve svém pracovním volu společných akcí a všichni členové party uzavřeli a plní individuální závazky na odpracování brigádnických hodin. (va)

Na Pichlech byl 1. května odstartován druhý ročník autocrossu úřadostí a pohár ČSR. Vítězem se stal J. Poondra, který se v soutěži strojů do 1.000 ccm umístil na 1. místě. V kategorii do 1.000 ccm ztilželi Brunclík. (Foto Zdeněk)

Jarda Lěbr (hráč č. 10) byl v utkání s AS Mladá Boleslav stále hráč "zádky". (Foto Z. Sedla)

Dvořákův festival zahajuje

Koncertem Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK a Třázkého mužského pěveckého sboru bude 10. května v Příbrami festival divadel zahájen IV. budování festivalu Antonína Dvořáka. Na zahajovacím koncertu jsou na pořadu skladby A. Dvořáka a J. Brahmsa. Jako sólisté vystoupí Přibramští mladíci a Josef Chuchra.

Ve čtvrté 11. května se bude odehrávat Klavírní kvarteto Bohuslava Martinů a vynikajícímu violoncellistovi Jakým je zasloužilý umělec prof. Miloš Šedivý při podání skladeb A. Dvořáka.

Pátek 12. května bude patřit Houslovému recitálu Václava Smlitla a skvělému klavíristovi prof. Josefu Hálovi. Budou hrát skladby A. Dvořáka, B. Smetany, B. Martinů, J. Suka a F. Bendy.

Také další koncerty jsou slyšely obsazeny. (ok)

Kam za kulturu

Kino Mir: 6. - 7. V. Osvobození III. díl — Směr hlavního díru, 8. - 11. V. Tajemství velkého výpravce, 12. V. Cetník ze Saint Tropes.

Kino Svět: 6. V. Výzva, 8. - 9. V. Nabídka ze Schenectady, 10. - 11. V. Svědectví mrtvých očí, 12. V. Slaměný kibok.

Kino Oka: 6. - 7. V. Koby som mal pušku, 8. - 9. V. Černí andělé, 10. - 11. V. Indický šátek.

Dětské kino Mir: 6. - 7. V. Mezi stromy, 10. V. Uličník.

Dětské kino Svět: 6. - 7. V. Cyklistu proti své vůli, 10. V. Pan Tau a cesta kolem světa.

Dětské kino Oka: 6. - 7. V. Sarivari.

Kino Mě Dobříš: 8. - 7. V. Pablo a Marie, 9. V. Touha Scherlocka Holmesa, 10. V. Skokan I, díl II, 11. V. Skokanovo dobrodružství.

Dětské kino Dobříš: 7. V. Ilja Muromec.

Krajské divadlo Příbram: 9. V. Cokoládový hrdin — premiéra.

Za dobré výsledky v socialistické soutěži

Soutěžní komise na dole I prodělala výsledky kolektivů za první čtvrtletí letošního roku a vyhodnotila nejlepší dílní úseky, střední a osady Vyhodnoceným kolektivům budou z fondu socialistické soutěže vyplaceny odměny v celkové částce 24.815 Kčs.

V soutěži o nejlepší revír se na prvním místě umístil 31. úsek, na druhém 14. a třetí místo zaujal 17. revír. Z poměrných středisek byl vyhodnocen kolektiv úseku 122by dole a povrchových dílen. Z kolektivů na čelbách byli vyhodnoceni komitát předkára Vlasty s dosazenou produktivitou práce 0,523 m v březnu, na překopech parta předkára Schejbal, která v únoru měla 0,819 m a v březnu 0,868 m produktivity práce na hlavu a směnu. Dalším vyhodnoceným kolektivem překopčů byla parta předkára Kuba. —

Rovněž chodbařský kolektiv brigády Antošky, který v lednu dosáhl 1,07 a v březnu 1,08 m průměrné produktivity, byl vyhodnocen a odměněn. Na plném výlomu byly za dobré výsledky vyhodnoceny dobytčářské kolektivy pteřáků Píry, Angelova, Račanského, Popka, Spačka, Veselého a Vejvod. Nejvyšší produktivity práce z těchto kolektivů dosáhla parta brigády Vejvod v lednu a to 6,41 m²/hl/sm. V březnu to byl kolektiv předkára Angelova s 4,77 m²/hl/sm. Na základkách byl vyhodnocen kolektiv předkára Dobaka a souduha Posilského.

Z ostatních byl vyhodnocen kolektiv horizontální dopravy vedený soudruhem Fürstem, parta souduha Vavřky ze š. č. 2, soudruha Klugra z dílny š. č. 4 a soudruha Linberka ze š. č. 15. (va)

Karel Gott se líbil

Jak jsme vás už informovali, ať po naší uzavěrce změně hodiny začátků koncertů náš promítač, minula sobota dopoledne sfáral do hlubin šachty š. č. 9, na pracovišti našich havířů, populární Karel Gott se skupinou Slepíčky muzikantů. Jak se posluchačům v estrádním sále domu kultury světlil před večerním koncertem, spínilo se tím jeho přítel.

Oba koncerty Karla Gotta jeho skupiny prvotřídní hudbě mládeži i dospělými velmi líbily. Sympatický byl nejen vlastní dobře volený program, ale i živelní ukázněný projev Karla Gotta, který v Příbrami znovu projevuje své nevšední umělecké kvality. V upomínku na fánů v Příbramských úranových dolech na svá vystoupení si mj. Karel Gott a Ladislav Stajdi odvězli naše havířské přítelky, ve kterých byli spokojených diváků předal soudruhu Vilém Měcháček. Kromě Karla Gott přezval dar PV s vyřizným výkonem. (ok)

Bank přivezl z Mostu cenný bod

Vneděli v Příbrami Viktorie Žižko

Bank Příbram proti vedoucímu celku III. ligy Baniku Most prokázal svou vzestupnou formu. Na horké půdě těžkého soupeře dokázalo naše mužstvo získat po bojovém výkonu a dobré obraně nite bod za výsledek 0:1. Asi 1.500 přítomných diváků narábě povzbuzovalo své mužstvo, které se jen málokdy dostalo do střelecké sance. Náš Silhart, až byl zraněn, zachytil velmi dobře a mužstvo jeho celek zasloužil za obětavost uznání. V závěru utkání však došlo k nepříjemným scénám, když asi 200 rozvášněných diváků, kteří byli zklamáni vřátou důležitého bodu a hledali vinitka i v rozhodčím, obklopili kabínu našich hráčů a pěkoušeli se je insultovat. Bezpečnost museli nakonec našemu mužstvu ovládnouti příslušníci SNB.

V neděli v 10.30 hodin bude hrát na Litavce Viktorie Žižko, která začíná nebezpečně daleko na vedoucí postavení Mostu. Ji současně formě našeho mužstva je však dost pravděpodobné, že Viktorie bude muset Příbrami nějaký ten bod odevzdat. Předpověď v 15 hodin ubarát extraliga Žižko. V neděli dopoledne v 8.15 hodin hrát naši dorostenci s L. Benou a od 10.30 hod. se s L. Benou střetne i naše "učko", které v Příbramském derby po obsazení ná nepřevážlivěmu výkonu získalo na Spartaku 1:0 brankou Slepíčky Dorostenci hráli v celku lavi, kde podlehli 1:2. (ok)

Učebnice zpěváka Karel Gott svým vystoupením v estrádním sále Domu kultury vzbudil velký zájem a obdiv mládeže. (Foto Zdeněk Sedivý)

Oba koncerty Karla Gotta jeho skupiny prvotřídní hudbě mládeži i dospělými velmi líbily. Sympatický byl nejen vlastní dobře volený program, ale i živelní ukázněný projev Karla Gotta, který v Příbrami znovu projevuje své nevšední umělecké kvality. V upomínku na fánů v Příbramských úranových dolech na svá vystoupení si mj. Karel Gott a Ladislav Stajdi odvězli naše havířské přítelky, ve kterých byli spokojených diváků předal soudruhu Vilém Měcháček. Kromě Karla Gott přezval dar PV s vyřizným výkonem. (ok)

Učebnice zpěváka Karel Gott se z jeho skupiny vzbudil velký zájem a obdiv mládeže. (Foto Zdeněk Sedivý)

ROZKAZ ČESKÉ ATOM - Vychází třásně - Vydává podnikový výbor KSČ, PV ROH a vedení odštěpného závodu Uranové dolu Příbram. Vedoucí redaktor Otakar Kubík. Redakce sídlí v Příbrami, ul. Mládežnická 10. - Vydává podnikový výbor KSČ, PV ROH a vedení odštěpného závodu Uranové dolu Příbram. Vedoucí redaktor Otakar Kubík. Redakce sídlí v Příbrami, ul. Mládežnická 10. - Vydává podnikový výbor KSČ, PV ROH a vedení odštěpného závodu Uranové dolu Příbram. Vedoucí redaktor Otakar Kubík. Redakce sídlí v Příbrami, ul. Mládežnická 10.